

GEORG EBERS

SISARET:
ROMAANI

Georg Ebers
Sisaret: Romaani

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=24621109

Sisaret: Romaani:

Содержание

ESIPUHE	4
ENSIMMÄINEN LUKU	11
TOINEN LUKU	22
KOLMAS LUKU	42
NELJÄS LUKU	51
VIIDES LUKU	64
KUUDES LUKU	77
SEITSEMÄS LUKU	89
Конец ознакомительного фрагмента.	103

Georg Ebers

Sisaret: Romaani

ESIPUHE

Kummallisen sattumuksen kautta on Memphiin hävinneestä kuninkaallisesta arkistosta säilynyt jälkimaailmalle joukko kirjoituksia, jotka sisältävät kreikankielisiä papyrukselle kirjoitettuja anomuskirjoja, Nämät on eräs serapeumiin sulkeutunut, makedonialaista syntyperää oleva erakko tehnyt kahden kaksoissisaren hyväksi, jotka "juoma-uhrien valelijoina" palvelivat jumalaa.

Ensi silmäykseltä nämät anomuskirjat tuskin näyttävät huomiota ansaitsevan; mutta niitten sisällön tarkempi tutkiminen opettaa, että meillä niissä on sivistyshistorialle hyvinkin arvokkaita asiakirjoja; osoittavathan ne meille vasta kristinuskon kautta korkeampaan moraaliseen ja historialliseen merkitykseen kohonneen munkkilaisuus-aatteen juuret olleen täällä pakanallisen jumalanpalveluksen keskustassa, suovathan ne meidän odottamattoman selvään nähdä tuon Serapistemppelein elämää, jonka hävitetyt muurit ranskalaisen egyptoloogin Mariette'n väsymätöin ahkeruus on meidän aikoinamme tuonut esiin erämaan hiekasta.

Minun oli sallittu käydä näitä paikkoja katsomassa ja

tutkimassa ja jo kauvan olen tuntenut mainitut anomuskirjat. Kun nyt varsin hiljattain eräs oppilaistani otti käsitelläksensä etenkin yhtä näistä asiakirjoista, jota säilytetään Dresdenin kuninkaallisessa kirjastossa, niin minä itsekin ryhdyin uudestaan sitä tutkimaan, ja juuri siitä seurasi, että Ptolemaios Philometorin aikuisen serapeumin kuva ilmaantui selvänä mielikuvitukseeni, ja että ne kuvaelmat, joita olen koittanut seuraaville sivuille runollisesti piirrellä, saivat tarkat rajansa sekä värinsä minun ajatuksissani.

Päähenkilöikseni en valinnut samaa erakkoa enkä samoja kaksoissisaria, joista anomuskirjat puhuvat, vaan muita, jotka olisivat voineet samanlaisissa oloissa elää vähäistä varemmin, sillä papyruksista käypi selville, ett'eivät kaksoiset vaan satunnaisesti tällä kertaa olleet Serapistemppelein palveluksessa, vaan että päinvastoin kaksoispari toinen toisensa perästä oli ollut juoma-uhrien valamista toimittamassa.

Minä en pannut Kleaani enkä Ireneäni tähän toimeen, vaan serapeumin hoidokkeina sitä varten kasvamaan. Tämän tein, osaksi sentähden että saatavissa olevat lähteet eivät anna tyydyttäviä tietoja niistä vaatimuksista, joita kaksoisille pantiin, osaksi toisistakin runoelmani suunnitelmaan perustuvista syistä.

Klea ja *Irene* ovat vapaasti keksimiäni henkilöitä, mutta sitävastoin olen saatavissa olevien runsaitten lähdetten mukaan kokenut kuvailla runoelmani aikaan eläviä historiallisia henkilöitä sekä Egyptin valta-istuimella siihen aikaan olleita, keskenään vihamielisiä veljiä, *Ptolemaios Philometoria* ja

Euergetes II: sta, jolla jälkimmäisellä oli liikanimenä *Physkon* (s.o. Paksu). Myöskin eunukki *Euleus* ja Roomalainen *Publius Cornelius Scipio Nasica* ovat historiallisia henkilöitä. Nuorista tämän aikuisista patriiseista valitsin juuri viimeksimainitun osaksi hänen ankaran, aristokraattillisen luonteensa tähden, jota hän selvään osoitti etenkin loppupuolella ikäänsä, osaksi sentähden että hänen liika- tai haukkumanimensä *Serapion* herätti huomiotani.

Minä selitän tämän nimen omalla tavallani, vaikka tiedän, että hän oli sen saanut *yhdennäköisyydestään* erään tämännimisen alhaisen henkilön kanssa.

Tätä Egyptin historian aikakautta vähemmin tuntevalle lukijalle olkoon sanottu, ett'ei hän *Kleopatraa*, *Ptolemaios Philometorin* puolisoa, jonka kanssa ai'on antaa hänen tutustua, vaihtaisi hänen kuuluisaan kaimaansa, *Julius Caesarin* ja *Marcus Antoniuksen* lemmittyyn.

Nimi *Kleopatra* oli erittäin suosittu *Lagidien* suvussa, Ja sennimisistä kuningattarista oli neljännentoista Ptolemaiolaisen sisar ja puoliso seitsemäs, jonka Shakespeare ja myöhempinä aikoina Makart on tehnyt tutuksi laveimmissakin piireissä. Hänen traagillinen kuolemansa käärmeenmyrkyyn tai kyynpureman kautta tapahtui 134 vuotta myöhemmin meidän kertomustamme, jonka toiminta-aikana on vuosi 164 e.Kr.

Tähän aikaan Egyptiä oli jo 169 vuotta vallinnut kreikkalainen (makedonialainen) kuningassuku, jota kutsuttiin *Ptolemaiolaiseksi* tahi *Lagideiksi* heidän esi-isänsä *Ptolemaios*

Soterin, Lagoksen pojan mukaan. Tämä voimakas mies joka oli Aleksanteri Suuren kenraaleja, hallitsi, sittenkuin hänen herransa v. 333 e.Kr. oli valloittanut Niilin laakson, ensiksi maaherrana tätä uuden maailmanvallan "satrapiaa". Aleksanterin kuoltua, v. 323, *Ptolemaios* nousi Pharaonien valtaistuimelle ja hän sekä hänen jälkeisensä hallitsivat Egyptiä, kunnes se viimeisen ja kuuluisimman Kleopatran kuoltua (30) liitettiin provinsina Rooman valtakuntaan.

Tässä ei ole eri Ptolemaiolaisten historian tutkiminen oikealla paikallansa, mutta kuitenkin huomautettakoon, että kreikkalaisen sivistyksen ihastuttamis-voima ilmaantui erittäin tehokkaana etenkin Egyptissä, ja tähän varmaankin parhaasta päästä vaikutti Aleksanterin perustama Aleksandria, joka ihmeteltävän nopeasti kasvoi helleniläisen hengen, helleniläisen taiteen ja tieteen loistavimmaksi pesäpaikaksi.

Jo aikoja ennen yhdessä hallitsevia, riitaisia veljeksiä *Ptolemaios Plilometoria* ja *Euergetes II: sta*, joiden väkivaltaisen lopun me tavallamme lukijalle esittelemme, kreikkalaisuus vaikutti kaikkiin Egyptin oloihin ja eloihin, jotka sen edellisten valloittajain, Hyksojen, Assyrialaistaisten ja Persialaisten omituisuudet olivat jättäneet melkein koskemattomiksi, ja tuo entisen muinaisuuden sulkeutunein ja vieraanvarattomin valtio avasi Ptolemaiolaisten aikana porttinsa kaikille muukalaisille.

Aleksandria oli meidänkin mielestämme maailmankaupunki, johon ei kokoontunut ainoastaan kauppatavaraa, vaan myöskin mitä erilaatuisimpien kansojen henkistä ja uskonnollistakin

omaisuutta, ja täältä sitä sitten valmistettuna ja tutkittuna saatettiin kaikkien kansojen omaksi, jotka sitä vaan halusivat. Vaikka mieleni tekikin, niin en kuitenkaan sovittanut kertomustani tänne, sillä egyptiläinen alkuperä oli Aleksandriassa väistynyt liian kauvaksi helleniläisen edestä ja täällä tuo loistava, verrattoman rikas näyttämöpaikka olisi helposti vetänyt huomion pois toimivain henkilöin sielunelämästä.

Maan sisällisissä asioissa Egyptin kuninkaas tänä meidän kuvaamanamme helleniläisenä aikakautena saivat vapaasti hallita, mutta pian ja rajusti kasvanut Rooman valtakunta mielin määrin esti heidän voimaansa ulospäin kehkeytymästä. Palestinasta tulleeille Israelilaisille oli juuri Philometor mielellänsä suonut turvaa, ja hänen hallituksensa aikana Aleksandrian monilukuiset Juutalaiset vaikuttivat melkein enemmän kuin Kreikkalaiset sekä kaupungin että valtion oloihin ja heidän kuninkaalliseen suojelijaansa, joka Niilin rannalle rakennutti temppelin Jehovalle sekä itsekin otti osaa hovissaan asuvain, kreikkalaisen sivistyksen saaneitten Juutalaisten uskonnollisiin keskusteluihin. Lahjakas, mutta turmeltunut ja väkivaltainen Euergetes II oli sen sijaan vähemmin suosiollinen ja vainosi heitä hirmuisesti, heti kun hän veljensä kuoltua oli saanut koko Egyptin hallituksen käsiinsä. Myöskin Aleksandrian suuren akademian, niin kutsutun museumin jäsenten hän antoi tuntea ankaraa kättänsä, vaikka hän itsekin oli vakavasti harjoitellut tieteellisiä töitä, ja pakoitti heidät etsimään itselleen

muualta kotipaikkaa. Nämät karkoitettut tiedemiehet asettuivat sitten useisiin välimeren rantakaupunkeihin ja auttoivat suuressa määrin museoissa kypsyneitten hedelmien levittämistä.

Aristarkhoksen, joka oli suurin Philometorin aikuisista oppineista, olen pannut ottamaan osaa erääsen Memphiin kuninkaanpalatsissa pidettyyn keskusteluun. Ihmislapsesta tehdyt värsyt, jotka Kleopatra lausuu kymmenennessä luvussa eivät ole muinaisuuden luomat. Kuuluisa Friedrich Ritschl, meidän aikamme Aristarkhos, piti niitä erittäin suuressa arvossa ja ilmoitti ne muutama vuosi sitten minulle sekä vielä useampia muunnoksia, jotka eräs vielä elossa oleva anonymus oli kyhännyt. Näistä viimemainituista liitin kaksi ensimmäiseen, kuten kahdennellatoista hetkellä sain tietää, jo kuolleen H.H.L. von Held'in tekemään värsyyn, josta lähempiä tietoja on kirjassa: Varnhagen's biographische Denkmalen Bd VII. Luullakseni moni lukija on oleva minulle kiitollinen siitä, että olen saattanut julkisuuteen nämät sievät värsyt sekä niiden perustuksena olevan peri-aatteen uudet älykkäät muunnokset. Kallimakhos tahi joku muukin runoilija museumin varhaisemmista jäsenistä olisi voinut tehdä ihan samanlaisia.

Tässäkin kertomuksessa on ollut pyrintönäni, saada suuren sivistys-aikakauden omituisuuksien pääpiirteet mahtumaan ahtaasen kuvaan sekä antaa tälle värin ja elämän, samalla kun olen antanut esitellyn ajan eri henkilöitten elämäntaloiden lukijalle ilmaantua toisiinsa yhdistyneinä sekä lopuksi selvinneinä.

Kaikki tässä kertomuksessa toimivat henkilöt ovat johtuneet mieleeni tarkastellessani sitä aikaa, jona he elivät; mutta kun kerran olin käsittänyt heidän piirteensä, niin he ilmaantuivat sieluhuni selvähaahmoisina utukuvina, ja runollisen luomis-ilon valtaamana minä tunsin niitä esitellessäni, että heidän verensä alkoi lämmitä, heidän sydämensä sykkiä ja että heidän henkensä siivet alkoivat heidän olentonsa mukaisesti kohota. Minä en muuttanut historian totuutta, mutta historiallisena henkilönä olevan ihmisen annoin muuttua ainoastaan ihmiseksi, ja sen kautta tuli aikakautta edustavista henkilöistä myöskin kaikkina aikoina vallitsevien ihmis-aatteiden edustajia; ja senpä vuoksi rohkenenkin nimittää tätä aikakauskuvaelmaa samalla myöskin runoelmaksi.

Leipzig'issä, Marraskuun 13 p. 1879.

Georg Ebers.

ENSIMMÄINEN LUKU

Kuten joukko kerjäläislapsia, joita koristeltu kuningas kädestä taluttaa, rivi pitkiä, matalia, polttamattomasta tiilistä tehtyjä huoneita liittyy Memphiin hautakaupunkia ympäröivässä erämaassa olevan kreikkalaisen Serapistempelin suureen ja komeaan, neliskulmaisista kivistä tehtyyn rakennukseen ja sen vieressä oleviin pienempiin, Asklepiukselle, Anubiille ja Astarteelle pyhitettyihin huoneuksiin.

Kuta kirkkaammin ja välkkyvämmiin tempppelin sileät, keltaiset santakivi-seinät loistelevat aamu-auriongon valossa, sitä näkymättömämmiksi ja rumemmiksi vieressä olevat rakennukset käyvät. Kun tuuli puhaltaa ja auriongon säteet niitä paahtavat, niin pöly lentelee niiden ympärillä kuten kuivalla tiellä, jolla vihuri kiittää eteenpäin. Niiden sisäpuolella ovat erityisetkin huoneet ovat saveamattomia, ja koska niilitiiliin, joista seinät ovat rakennetut, on sekoitettu survottuja olkia, joiden pienet kovat päät kaikkialla pistäytyvät muurista esiin, niin käsi yhtä vastenmielisesti niihin koskee, kuin silmä niitä katselee.

Kun ne aikoja sitten rakennettiin varsinaisen tempppelin ja sitä ympäröivän muurin välille, joka itäisellä puoliskollaan jakaa Serapiin akaasialehdon kahteen osaan, niin suuren esipihan itäpuolella olevan pylväskäytävän takaseinä peitti ne temppeleissä kävijän silmäyksiltä; mutta nyt on osa pylvästästä kukistunut,

ja tämän aukon kautta näkyy muutamia tiilirakennuksista sekä useita temppeleihin päin olevia ovia ja ikkunoita tai ennemmin rivi taiteettomia, katselemista ja sisäänpääsyä varten tehtyjä aukkoja. Missä ovia on, siinä ei näe ainoatakaan ikkunaa, ja missä taas ikkunoita on seinässä, ei ainoatakaan ovea, mutta kuitenkin ei tämän pitkän, kapean, yhdenkertaisen rakennuksen huoneista yksikään ole yhteydessä toisensa kanssa.

Pylväskäytävän aukon kautta kulkee kapea, vähän käytetty, karkean pölyn peittämä polku yli rojun sekä niiden kivien ja pylväslohkareitten ohitse, jotka ovat tuodut erästä uutta nähtävästi vaan yöksi rauhaan jäänyttä rakennusta varten, sillä särjinrautoja ja vipukankia oli kivilohkareitten päällä ja vieressä. Tämä tie vie harmaasen huoneesen ja päättyy pienelle, suljetulle puu-ovelle, joka on niin karkeata tekoa ja niin huonosti saranoillaan, että muudan kaunis harmaa kissa, päätänsä alas painaen ja ryömien maata pitkin, saattaa tunkeutua oven ja kynnyksen välistä, joka on vaan muutamaa sormea korkeammalla maata.

Niinpien kun tuo notkea eläin taas on päässyt jaloilleen, se silittelee ja puhdistelee kiiltävää turkkiansa ja katselee, selkäänsä köyristellen, viheriöillä, säihkyvillä silmillään huoneesen päin, josta se äsken oli lähtenyt, ja jonka takaa aamu-aurinko juuri kohoutuu esiin. Kirkkaan valon häikäisemänä se kääntyy ja menee varovin, kuulumattomin askelin temppelepihalle.

Huone, josta kissa lähti, on pieni ja niukoilla huonekaluilla varustettu; se olisi ollut aivan pilkkopimeä, jollei valo eräästä

katossa olevasta rei'ästä ja oven raoista olisi päässyt tähän peräti yksinkertaiseen huoneeseen.

Sen romuliaisien harmaan seinän ääressä on vain yksi puuarkku ja sen vieressä lattialla pari savimaljaa, huokoisesta astiasavesta tehty vesipullo, puupikari sekä puhtaasta, loistavasta kullasta komeasti valmistettu ruukku, joka näyttää kovin omituiselta sitä ympäröivään köyhyyteen katsoen. Aivan perällä huonetta näkyy sitäpäitse kaksi niinistä punottua mattoa, joiden ylitse on levitetty muutamia lammasnahkoja. Nämät vuoteet ovat huoneen kummankin omistajattaren, joista toinen istuu pienellä, palmupuusta tehdyllä jakkaralla ja haukotellen alkaa järjestellä pitkiä, kiiltävänruskeita hiuksiansa.

Hän ei näyttänyt juuri erittäin taitavalta, mutta vieläkin vähemmän kärsivälliseltä tässä työssään, joka ei suinkaan ollut helppoa, ja kun sarvikamman piikit uudestaan takertuivat, niin hän heitti sen pois vuoteelle. Hän ei ollut vetänyt sitä nopeasti eikä voimakkaastikaan kauniin tukkansa lävitse, mutta kuitenkin sulki hän silmänsä niin kiinni ja painoi pienet, lumivalkoiset hampaansa niin syväälle kosteaan, punertavaan alahuuleensa, että olisi luullut hänen todellakin satuttaneen itseänsä.

Nyt kuului ulkopuolelta ovea raskaita askeleita, ja heti hän avasi suuret, kullanruskeat silmänsä, jotka hämmästyneinä katselivat elämää, hänen suunsa hymyili ja koko hänen olentonsa oli yhdessä ainoassa silmänräpäyksessä muuttunut niin iloiseksi kuin perhonen, joka varjosta lentää siipiensä kimaltelevassa pölyssä kuvastelevan auringon valoon.

Joku löi kädellään väkevästi ja niin kovaa saranoillaan irti riippuvalle ovelle, että hän vapisi, ja heti sen jälkeen työnnettiin kynnyksen yläpuolella olevasta aukosta, josta kissa oli mennyt ulos, lauta, jolla oli ohut, pyöreä leipä ja hiukan oliivi-oljyä savimaljassa. Sitä ei ollut enemmän kuin mikä olisi voinut mahtua kanan munan puolikkaasen, mutta se näytti olevan tuoretta ja loisti kullanpuhtaana. Tyttö meni ovelle, otti laudan ja, silmäiltyään leipää, huudahti puoleksi valittaen, puoleksi moittien:

"Niin vähän! Onko tässä meille molemmille?"

Kun hän tätä kysyi, hänen iloinen muotonsa muuttui ja hänen kirkkaat silmänsä katselivat niin lohdutoinna oveen, kuin jos aurinko ja tähdet olisivat sammuneet ja kuitenkin häntä suretti vain leivän niukkuus, joka tuskin olikaan kyllin suuri sammuttamaan edes yhden nuoren ihmislapsen nälkää. Ja sentään kahden piti jakaman se keskenänsä, ja sillä mikä toisesta on kurja mitättömyys, sillä saattaa toisen mielestä olla suurikin merkitys.

Valittavan moittivat sanat ovat kuuluneet oven läpi, ja vanha nainen, joka oli työntänyt leivän kynnyksen yli, huusi hätäisesti mutta kuitenkin ystävällisesti hänelle:

"Tänään ei saada enempää, Irene".

"Mutta se on hävytöntä!" tyttö kyynelsilmin vastasi. "Päivä päivältä leipä vähenee, ja vaikkapa olisimme varpusia, niin emme kuitenkaan tulisi siitä ravituiksi! Sinä tiedät, mikä on meille tuleva, emmekä me lakkaa valittamasta. Serapion on

laativa meille uuden anomuskirjan, ja kun kuningas saa tietää, kuinka häpeällisesti meitä kohdellaan – "

"Niin, jos hän sen saa tietää", vanhus hänet keskeytti. "Mutta monta tuulta puhaltaa köyhän sanaan, ennenkuin se tulee kuninkaan korville. Minä kyllä tiedän lyhemmän tien sinulle ja sisarellesi, jos nälkä on teille niin kovin vastenmielinen. Sen, joka näyttää sellaiselta, kuin hän ja sinä, Ireneni, ei tarvitse nälkää nähdä!"

"No millaiselta minä sitten näytän?" tyttö kysyi, ja valon säde näytti jälleen hiipivän hänen kauniille kasvoilleensa.

"Aivan sellaiselta," hän kuului nauraen vastaavan, "että sinä aina saatat asettua sisaresi rinnalle, ja eilisessä juhkakulkueessa tuo suuri Roomalainenkin, joka ratsasti kuningattaren rinnalla, katseli yhtä paljon *häntä* kuin itse Kleopatraa. Jos *sinä* olisit ollut muassa, niin hänelle olisi jäänyt tuskin silmäystääkään ruhtinattaren varaksi, sillä kaunis sinä olet, että sen tiedät. Sellainen sana on monelle mieluisempi kuin leipä; sitä paitse onhan sinulla peili; katso siihen, kun sinun on nälkä."

Vanhuksen raskaitten askelten ääni vaikenä, mutta tyttö tarttui kultaiseen ruukkuun, avasi hiukan ovea, niin että astia tuli auringon valoon, ja katseli kuvaansa sen kirkkaasta pinnasta. Mutta kallis-arvoisen astian pyöreä pinta vääristi hänen kasvojensa piirteiden kuvan, ja iloisesti hän puhalsi, suu supukassa, edessänsä olevaa rumaa irvikuvaa, niin että se hänen henkimisestään kävi himmeäksi ja kosteaksi. Sitten hän asetti nauraen astian lattialle, meni arkun luo, otti sieltä

pienen metallikuvastimen, katsoi katsomistaan rohkeasti siihen, järjesteli sen edessä miten milloinkin kiiltäviä hiuksiaan ja oli juuri panemaisillaan sen pois, kun hänen mieleensä juolahti se orvokkivihko, jonka hän jo herätessään oli huomannut, ja jonka hänen sisarensa varmaankin oli edellisenä päivänä pannut vanoineen vesimaljaan. Arvelematta hän otti hentotuoksuiset kukat, kuivasi vaatteellansa niitten vanat, kohotti vielä kerran kuvastinta ja pisti ne hiuksiinsa.

Kuinka säteilevinä hänen silmänsä taas loistivat, kuinka iloisenä hän kävi leipään käsiksi!

Kuinka loistavia kuvia esiytyi hänen nuoreen sieluunsa, kun hän murti leivästä kappaleen toisensa perästä, katoi sitä pikaisesti tuoreesen oliivi-öljyyn ja nopeasti söi sen! Hän oli kerran uudenvuoden juhlanan kurkistanut kuninkaan telttiin ja nähnyt siellä miesten ja naisten pöydän ääressä viruvan purppurapatjoilla. Nyt uneksi hänkin olevansa mitä kalliimmilla pöytä-astioilla katettujen pöytien ääressä, antoi ajatuksissaan seppelöittyjen poikien palvella itseään, kuunteli huilun ja harpunoittajien säveleitä ja – oi, olihan hän puoleksi lapsi ja sitten vielä oli hänen niin nälkä, kuin vain nuorten saattaa olla – ja otti ajatuksissaan eteensä mehukkaimpia ja maukkaimpia herkkuja kultavadeista ja söi oikein, oikein kyllikseen, kunnes viimeinenkin leipäpala ja viimeinenkin öljypisara oli loppunut.

Kun hänen kätensä ei enää tavannut mitään tyhjältä laudalta, niin unelma äkkiä hälveni hänen mielestään ja hämmästyen sekä kauhistuen hän katseli tyhjää öljy-astiaa ja sitä paikkaa, jossa

leipä äsken oli ollut.

"Voi," hän huoautti sydämensä pohjasta, kääntäen laudan kumoon, ikäänkuin olisi muka ollut mahdollista löytää uutta leipää ja uutta öljyä sen alapuolelta, pudisti pettynein toivein päättään ja katseli mieltiväisenä helmaansa; mutta vain hetkisen aikaa, sillä nyt avautui huoneen ovi ja sisään astui hänen soreavartaloinen sisarensa Klea, jonka niukan aterian hän unelmissaan oli syönyt, sen sijaan että hänen sisarensa oli hänen tähtensä valvonut puolen yötä ja sitten vielä ennen päivän nousua lähtenyt auringonlähteestä noutamaan vettä Serapiin alttarille aamu-uhria varten.

Tulija tervehti toista äänetönnä ystävällisesti nyökäten. Hän näytti liiaksi väsyneeltä puhumaan, pyyhki takaraivoansa verhoavalla hunnulla hien otsaltaan ja istuutui arkun kannelle.

Irene katseli ensin vain tyhjää lautaa ja mietti, pitikö hänen tunnustaa rikoksensa ja pyytää uupuneelta siskoltansa anteeksi, vai – ja tämä oli usein hänelle onnistunutkin – häätäisikö hän pilanteolla ansaitsemansa nuhtelun. Jälkimmäinen näytti hänestä helpommalta ja hän valitsi sen vuoksi sen. Rivakasti, vaan kuitenkin hiukan väkinäisesti, hän astui sisarensa luo ja lausui ivallisen totisena:

"Katsos tänne, Klea, etkö sinä huomaa minussa mitään? Minä näytän varmaankin krokodiililta, joka on syönyt niilihevosen, tai sellaiselta kuin pyhä käärme kaniinin nielaistuaan. Katsos nyt, kun minä söin leipääni, niin aivan aavistamattani sinunkin leipäsi tuli hampaitteni väliin, mutta nyt minä ai'on..."

Klea, jota hän näin puhutteli, loi silmäyksen tyhjälle laudalle ja keskeytti sisarensa puheen hiljaa huudahtaen: "Minun oli niin nälkä."

Nämät sanat eivät ilmaisseet mitään moitetta, ainoastaan suurta väsymystä, ja kun nuori rikoksentekijä nyt katseli kotiin tullutta sisartansa sekä näki hänen väsyneenä ja kumartuneena istuvan ja sanallakaan vastaamatta kantavan kärsimäänsä vääryyttä, niin sääli ja suru valtasivat hänen hellätunteisen sydämensä. Ääneensä itkien hän heittäytyi sisarensa eteen, syleili hänen polviensa ja puhkesi näihin, nyyhkytysten tuon tuostakin keskeyttämiin sanoihin:

"Voi Klea, Klea raukka, mitä taas olen tehnyt sinulle! En minä suinkaan tahtonut loukata sinua. Minä en itsekään käsitä, kuinka se kävi. Mutta mikä minun päähäni pistää, sen minä teen, se minun täytyy tehdä, ja vasta sittenkun se on tehty, tiedän oliko se oikein vai väärin. Sinä olet minun tähteni valvonut ja vaivannut itseäsi, ja minä, ilkeä tyttö, palkitsen sinua siten! Mutta sinä et saa nähdä nälkää, sinä et saa, et, et saa!"

"Jätä se sikseen," toinen sanoi ja siveli hellästi sisarensa ruskeita hiuksia.

Tätä tehdessään hänen kätensä sattui hänen sisarensa kiiltävissä kutrissa oleviin orvokkeihin.

Hänen huulensa vavahtivat ja hänen väsyneet silmänsä vilkastuivat, kun ne huomasivat kukat ja tyhjän maljan, johon hän ne eilen oli huolellisesti pannut.

Irene huomasi heti muutoksen sisarensa piirteissä, mutta

koska hän luuli sen olevan vain kauniin koristuksen tuottamaa hämmästyä, niin hän iloisesti kysyi:

"Kaunistavatko kukat mielestäsi minua?"

Klean käsi oli jo ojennettuna irrottamaan orvokkia yhä vielä hänen edessään polvillaan olevan tytön ruskeista hiuksista – mutta tämän kysymyksen kuultuansa hän antoi kätensä vaipua ja sanoi kovemmasti ja varmemmasti kuin ennen, niin, tytön ääneksi hämmästyttävän, melkein pä miesmäisen matalalla, mutta kuitenkin soinnukkaalla äänellä:

"Kukat ovat minun, mutta pidä niitä, kunnes ne puolipäivän aikaan ovat lakastuneet, silloin anna ne minulle takaisin."

"Ovatko ne sinun?" toinen kysyi ja käänsi ihmetellen suuret silmänsä sisarensa, jonka omaisuus tähän hetkeen saakka oli ollut myös hänenkin. "Mutta olenhan aina saanut ne kukat, jotka sinä olet tuonut kotiin; mitä erinomaista on sitten näissä?"

"Ne ovat orvokkia, niinkuin kaikki muutkin," Klea kovin punehtuen vastasi, "mutta kuningatar on pitänyt niitä."

"Kuningatar!" hänen sisarensa huudahti hypähtäen lattialta ja löi hämmästyen kätensä yhteen. "Hätkö antoi sinulle kukat? Ja nytkö vasta sinä kerrot sen minulle? Kun eilen tulit kotiin juhla-kulkueesta, niin kysyit vaan jalkaani ja olivatko vaatteeni eheinä, mutta sitten et puhunut sanaakaan muuta minulle. Saitko kukat Kleopatalta itseltä?"

"Kuinka olisin voinut saada ne häneltä!" Klea vastasi. "Eräs hänen seuruestaan heitti ne minulle, mutta jätetään se! Anna minulle pullo; suuni on kuiva, ja tuskin voin puhuaakaan janolta."

Hänen tätä puhuessaan hehkuva puna oli taasen levinnyt hänen poskilleen, mutta Irene ei sitä huomannut, sillä iloisena siitä, että hän jollakin palveluksella saattoi hyvittää rikostansa, hän oli rientänyt vesi-astialle ja sillä aikaa kun Klea täytteli ja tyhjenteli pientä puupikariaan, hän sanoi kohottaen sirosti pientä jalkaansa ja näyttäen sitä juovalle sisarellensa:

"Katsos vain, naarmu on jo aivan parantunut, ja nyt saatan taas pitää sandaaleja. Nyt sidon ne jalkoihini ja lähdän pyytämään Serapionilta leipää sinulle, ja hän antaa meille ehkä pari taateliakin. Hellitä hihnaa hiukan tästä nilkkaluun kohdalta; se jo koskee minuun, jota sinä tuskin huomaatkaan. Katsoppas kuinka vakavasti voin astua sillä. Puolipäivän aikaan tulen jälleen täyttämään sinun kanssasi ruukkua uhria varten. Siinä juhlakulkuessa, joka eilen päätettiin panna toimeen, saatan olla muassasi. Tokkohan kuningatar ja ne ylhäiset vieraat taas katselevat kulkuetta? Se vasta olisi hauskaa! Nyt minä lähdän, ja ennenkuin sinä olet juonut viimeistä pikarillista, olet saapa leipää, sillä jos kauniisti puhun vanhukselle, niin hän ei ole kieltävä."

Kun Irene avasi oven selki-selälleen ja kun auringon valo kirkaasti paistoi häneen, niin hänen ruskeat hiuksensa välkkyivät kullan loistavina, ja hänen sisarestaan, tämän häntä katsellessa, tuntui siltä, kuin se sulouden hohde, joka häntä ympäröi, sekaantuisi päivän tähden säteisin.

Orvokit olivat viimeiset, mitä jäljelle jäänyt näki poismenevästä. Hän oli yksin, ja keveästi nyykyttäen päätään

hän mumisi itsekseen: "Minä annan hänelle kaikki ja hän ottaa minulta ainoankin, mitä minulla on. Kolme kertaa Roomalainen on tavannut minut, eilen hän antoi minulle orvokit ja minun piti ne kätkeä, mutta nyt..."

Hän puristi tätä sanoessaan pikaria, jota hän piti kädessään, lujemmin vasten rintaansa ja hänen huulensa vavahtelivat, mutta vain tuokion aikaa, sitten hän ojensihe ja sanoi lujasti: "Niin pitääkin olla!"

Sitten hän vaikeni, asetti astian viereensä arkulle, siveli kämmenellään otsaansa, ikäänkuin sitä kivistäisi, katseli uneksien helmaansa, ja pian vaipui hänen uupunut päänsä ja hän oli nukahtanut.

TOINEN LUKU

Pastophoriumiksi kutsuttiin sitä tiilirakennusta, jossa sisarusten huone oli, ja jossa myöskin tempppelin muut palvelijat sekä pyhissävaeltajat asuivat. Nämät viimeainitut tulivat tänne kaikista Egyptin eri osista ja jäivät tänne jumalan pyhään paikkaan mielellään yöksi.

Sittenkuin Irene oli lähtenyt sisarensa luota, hän meni monen oven ohitse, jotka olivat avatut auringon nousun jälkeen, vastasi monien tuttujen ja tuntemattomien kasvojen tervehdykseen, jotka katselivat häntä niin ystävällisesti, kuin jokin hyvä enne olisi tullut heidän osakseen aamuhetkenä, ja ehti pian erään sivurakennuksen luo, joka liittyi pastophoriumin pohjoiseen päähän ja jossa ei ollut ovea, vaan sen sijaan kuusi, miehen korkeudella maasta olevaa ikkuna-aukkoa, mitkä salvatta aukenivat seinästä ulospäin.

Ensimmäisestä aukosta, jonka luokse hän saapui, katseli häntä erään ukon kalpeat, moniin kurttuihin rypistyneet kasvot.

Hän tervehti hilpeästi vanhusta Hellenien iloisella tervehdyksellä: "Iloitse!" – mutta huuliansa liikuttamatta tämä totisesti ja arvokkaasti laihalla kädellään ja pienillä, jäykillä ja laimeilla silmillään viittasi häntä odottamaan ja antoi hänelle sitten puisen lautasen, jolla oli muutamia taatelia ja leivän puolikas.

"Jumalan alttarilleko?" tyttö kysyi. Ukko nyökkäsi

myöntävästi päättään ja Irene kävi niin vakavana kuin kuka hyvänsä, joka tietää, mitä häneltä vaaditaan, keveine kannettavineen eteenpäin. Mutta vasta muutamia askeleita kuljettuaan, ennenkuin hän vielä oli ehtinyt ensimmäisen ikkunan luo, hän hiljensi kulkuansa, sillä kovia ääniä ja askeleita kuului, ja pian ilmaantui juuri siinä pastophoriumin päässä, jota hän lähestyi, ja johon liittyi pieni, ympäröivän muurin ulkopuolelle laveneva, Serapiille pyhitetty akaasialehto, muutamia miehiä, joiden näkö herätti hänen huomiotansa, mutta hän ei mennyt vieraita vastaan, vaan hiipi ihan pastophoriumin seinustalle kuuntelemaan heidän puhettansa ja odottamaan heidän poistumistansa.

Varhaisten temppelissä kävijäin edellä kulki voimakas mies, pitkä sauva oikeassa kädessään, ja puhui kahdelle perässä tulevalle herralle viran-omaisten oppaitten tapaan, jotka kertoilevat siten, kuin he lukisivat kuuntelijoilleen jostakin näkymättömästä kirjasta, ja joita kukaan ei häiritse kyselemällä, koska he kuitenkin tuskin tietävät enemmän, kuin mitä he itse kertovat.

Hänen kaikkea muuta kuin tarkkaavaisina olevista kuuntelijoistaan toinen oli pukeutunut pitkään kirjavaan poimuiseen viittaan, joka oli runsaasti kaunistettu kultaisilla vitjoilla ja renkailla, jota vastoin toisen yllä oli, paitse lyhyttä ihokasta, vain valkeasta villakankaasta tehty roomalainen tooga vasemman olan yli heitettyä.

Hänen vanhahko, komeasti puettu seuralaisensa oli

lihavakasvoinen, parraton, ohut- ja harmaatukkainen mies.

Irene katseli kätköstään ihailien ja kummastellen jälkimmäistä, miehistä, mutta vain sitä varten, jotta hän, kylliksi katseltuaan sitä kangasta ja niitä koristuksia, joita miehellä oli, silmäilisi hänen rinnallaan käyvän nuorukaisen solakkaa vartaloa.

"Niinkuin kokki Hui'n villakoira ja nuori leijona," hän itseksensä mumisi tarkastellessaan toisen veltoa kulkua ja toisen vakaita jänteitä askeleita. Sen ohessa hän tunsu suuresti haluavansa osoitella vanhempaa miestä, mutta uhkamielinen taipumus sammui pian, sillä tuskin opas oli kertonut Roomalaiselle, että hurskasten miesten kammiot olivat täällä, että he Serapiille vihittyinä palvelivat jumalaa vapa-ehtoisessa vankeudessaan, että he ottivat ravintonsa vastaan ikkunasta – ja hän näytti sauvallaan sitä – kun yht'äkkiä luukku, johon opas oli sauvallaan koskettanut, lensi niin nopeasti ja voimakkaasti auki, kuin jokin tuulen puuska olisi siihen tarttunut ja paiskannut sen seinää vastaan. Yhtä väleen pistäytyi ikkunasta esiin julmistunut, leijonan harjan tapaisen, harmaan tukan ympäröimä ihmispää ja huusi syvällä, kovalla äänellä koputtajalle:

"Jos minun luukkuni olisi sinun selkänahkasi, sinä hävytön roisto, niin siinä tapauksessa pitkä keppisi olisi sattunut oikeaan paikkaan. Taikka jospa tämän kieleni asemasta olisi kalikka suussani, niin silloin sitä liikuttelisin, kunnes se väsyisi kuten puhujan kieli, joka kolme tuntia on puinut kuivia olkia kansalle. Tuskin on aurinko noussut, kun tuo senkin

herkkuvatsa päästää joukon uteliaita renttuja luoksemme! Herätä nyt tästä lähin meidät unesta keskellä yötä ja heittele kiviä meidän lahonneille puuluukuillemme. Viime tervehdykseni on vaikuttanut sinuun kolmeksi viikoksi; se, jonka tänään annan sinulle, vaikuttaa toivoakseni pitemmäksi aikaa. Kuulkaa minua, te herrat! Samoin kuin korpit lentelevät sotajoukkojen jäljessä, ahmiakseen kaatuneitten ruumiita, samoin tuokin kuljeskelee vieraitten kanssa tyhjentääkseen heidän taskujansa. Ja sinä, joka sanot itseäsi tulkiksi, vaan joka kreikkaa opetellessasi unhotit senkin vähän egyptiä, kuin ennen osait, kuule nyt tämä: jos tahdot opastaa vieraita, niin vie heidät sphinksien luo ja anna heidän Ptah'n temppelissä tiedustella Apiilta heidän tulevaisuuttaan tahi vie heidät Aleksandriaan kuninkaan metsästyspuistoon tahi Kanopon kapakkoihin, vaan älä tänne meidän luoksemme, sillä me emme ole mitään fasaania emmekä huilunsoittajattaria tai muita ihmeellisiä eläimiä, joiden pitäisi esiytyä ihmisten töllisteltäviksi. Teidän, herrat, pitää hankkiman itsellenne parempi opas, kuin tuo kielikontti, joka tuossa edessänne helistelee kurjia kilusiaan. Mitä teihin itseenne tulee, niin tahdon teitä vaan huomauttaa eräästä asiasta: uteliaat silmät ovat kuin kantapäillä kuljeskelevat vieraat, joita viisas isäntä välttää sulkemalla heiltä oven."

Taas Irene pelästyi ja hiipi lähemmäksi sitä pylvästä, jonka takana hän oli piilossa, sillä luukku, jota erakko oli vetänyt sen syrjään kiinnitetystä nauhasta, lensi rämähtäen kiinni ja peitti hänet vieraitten nähtävistä; mutta vain silmänräpäykseksi,

sillä lahonneet saranat, joilla se oli kiinnitetty, ei kestänytkään voimakasta tempausta, vaan vaipui vaipumistaan maata kohti.

Kiivas vanhus ojensi vilkkaasti kätensä tarttuakseen siihen ja nostaakseen sen jälleen ylös, mutta se oli liian raskas ja hänen yrityksensä olisi tuskin onnistunutkaan, joll'ei roomalaistapaan pukeutunut nuorukainen olisi tullut hänelle avuksi sekä kädellään ja olallaan kohottanut ylös putoavan luukun keveästi ja ilman ponnistuksitta, ikäänkuin se ei olisikaan ollut tehty lujista lankuista, vaan punottu pienistä pajun vitsoista.

"Vielä vähän korkeammalle," erakko huusi auttajalleen. "Pankaamme se kapealle syrjälleen! Niin! Työnnä sitä vielä vähän! Siinä se kurja möhkäle oli ja siinä se olkoon. Jos yölepakot tulevat ensi yönä minua tervehtimään, niin olen ajatteleva teitä ja tervehtivä niitä teidän puolestanne!"

"Sinä teet paraiten, jos säästät itseltäsi sen vaivan," nuori mies sanoi kylmästi ja ylhäisesti. "Minä lähetän luoksesi salvumiehen, joka panee luukun kiinni; me pyydämme myöskin sinulta anteeksi, sillä me olemme olleet syynä siihen vahinkoon, joka on sinua kohdannut."

Harmaapäätä antoi nuoren miehen puhua loppuun ja sanoi tarkastettuaan häntä kiireestä kantapäähän:

"Sinä olet väkevä, ajattelet ymmärtäväisesti ja miellyttäisit minua, jos olisit toisenlaisessa seurassa. Salvumiestä en tarvitse, lähetä minulle vaan vasara, kirves ja muutama vahva naula; jos muuten vielä tahtoisitte tehdä minulle palveluksen, niin lähtekää täältä."

"Me lähdemme jo," kirjavaan vaatteesen pukeutunut vastasi naismaisen kimeällä äänellä. "Mitä muuta, kuin poistua, saattaisi mies, jonka päälle konnat varmasta piilopaikastaan heittävät lokaa!"

"Lähde vaan, lähde," nauroi se, jota täten pilkattiin, "ja jos tahdot, niin mene aina Samothrakheen asti, suuri Euleus; tietä et suinkaan vielä ole unohtanut, sen jälkeen kun neuvoit kuningasta pakenemaan aarteineen sinne. Vaan joll'et kuitenkaan luule yksin osaavasi sinne, niin minä neuvon sinulle tulkin ja oppaan, joka sinulle tien ilmoittaa."

Eunukki Euleus, kuningas Ptolemaioksen, jota kutsuttiin Philometoriksi eli äitiänsä rakastavaksi, uskottu neuvon-antaja, kalpeni kuullessaan nämät sanat, loi vihaisen silmäyksen vanhukseen ja viittasi nuorta Roomalaista tulemaan; mutta tämä ei tahtonutkaan lähteä, sillä tuo tuima, eriskummallinen ukko miellytti häntä, ehkäpä juuri sen vuoksi, että hän itse tiesi miellyttävänsä ukkoa, joka muuten ei juuri säästellyt vastenmielisyyttään. Muuten hän ei huomannut mitään muutettavaa hänen tuomiossaan näitten miesten suhteen, jotka olivat hänen seurassaan, ja sen vuoksi hän kääntyi eunukin puoleen ja sanoi kohteliaasti:

"Ota vastaan kiitokseni seurastasi äläkä kauvemmin huoli minun tähteni pidätyä tärkeistä toimistasi."

Euleus kumarsi ja vastasi:

"Minä tiedän, mitä minun virkaani tulee. Kuningas uskoi minut sinua opastamaan; salli siis minun odottaa sinua tuolla

akaasiain varjossa."

Kun eunukki yhdessä oppaan kanssa lähestyi viheriäistä lehtoa, niin Irene vihdoinkin toivoi saavansa tilaisuuden ilmoittaa pyyntönsä, mutta Roomalainen oli jäänyt vanhuksen kammion edustalle ja aloittanut tämän kanssa keskustelun, jota Irene ei rohjennut keskeyttää. Hiljaa huohtaen hän asetti lautasen, joka oli hänelle annettu, vieressään olevalle kivipatsaalle, nojautui jalat ja käsivarret ristissä seinää vasten ja alkoi jälleen tarkkaavaisena kuunnella.

"Minä en ole Kreikkalainen," nuorukainen sanoi, "ja sinä erehdyt, kun luulet minun uteliaisuudesta tulleeni Egyptiin ja sinun luoksesi."

"Mutta se, joka menee temppeleihin vain rukoillaksensa," toinen hänet keskeytti, "se ei ota kumppalikseen luullakseni Euleuksen tapaisia tai muita sellaisia, kuin nuo molemmat, jotka eivät varmaankaan rukoile sinulle siunausta tuolla akaasiain alla; minä ainakaan, vaikkapa olisin satunnaisesti varaskin, en menisi heidän kanssansa varastamaan. Mikä sinut sitten on tuonut Serapiin luo?"

"Nyt olisi minun vuoroni syyttää sinua uteliaisuudesta."

"No niin," vanhus lausui. "Kuten rehellinen kauppamies otan vastaan rahan, millä itse mielelläni muille maksan. Sinä tulet varmaankin selityttämään jotakin unta tai maataksesi temppeleissä ja nähdäksesi siellä jonkin ilmestyksen?"

"Näytänkö sitten niin uniselta," Roomalainen kysyi, "että nyt, tuntia jälkeen auringon nousun, tahtoisin uudestaan panna

maata?"

"Saattaisihan niinkin olla," erakko lausui, "ett'et vielä ole saanut loppuun eilispäivää, ja että juhla-aterian päätyttyä on pistänyt päähäsi käydä meidän luonamme ja – maata Serapiin huoneessa pois päänkivistyksesi."

"Paljonkin ulkopuolella näitä muuria vallitsevasta elämästä näyttää olevan sinulle tunnettua," Roomalainen vastasi, "ja jos kadulla sinut tapaisin, niin pitäisin ihan varmaan sinua laivurina tai rakennusmestarina, joka on monen nurjamielisen työmiehen käskijä. Sen mukaan, mitä Ateenassa ja täällä on kerrottu sinusta ja muista kaltaisistasi, olen luullut sinua aivan toisen laiseksi."

"Minkä laiseksi sitten?" Serapion nauroi. "Tätä minä kysyn, vaikka joudunkin sen vaaran alaiseksi, että vielä kerran pidät minua uteliaana."

"Kyllähän minä saattaisin vastata sinulle," toinen lausui, "mutta jos sanoisin selvän totuuden, niin minä joutuisin vielä suurempaan vaaraan, että sinä ajaisit minut luotasi yhtä siivosti kuin opas raukkanikin."

"Puhu vain," vanhus vastasi; "eri ruumiita varten minulla on erilaisia vaatteita eikä huonoimpia sitä varten, joka minulle tarjoopi harvinaista totuutta. Mutta ennenkuin annat katkeran palasi nieltäväkseni, niin sano minulle, mikä nimesi on."

"Kutsunko tänne oppaani?" Roomalainen kysyi ivallisesti nauraen. "Hän osaa esitellä minut sinulle sekä kertoa koko sukuni historian. Mutta leikki syrjään, nimeni on Publius."

"Varmaankin joka kolmannella maanmiehistäsi on sama nimi."

"Minä olen Corneliolaisten, vieläpä Scipioidenkin sukua," nuorukainen vastasi hilliten ääntänsä, ikäänkuin hän tahtoisi päästä ylistämästä ylhäistä nimeänsä.

"Niinmuodoin korkea ja mahtava herra," erakko sanoi ja kumarsi kammiossaan. Sen tiesinkin sitä paitse, sillä niin vakavasti käy vaan jalosukuinen sinun ijälläsi, jolloin ihmisellä on vielä hennot nilkkaluut vahvoissa jaloissaan. Niinmuodoin Publius Cornelius..."

"Jätä ne sikseen ja kutsu minua vain Scipio'ksi taikka vielä mieluummin esinimelläni Publiukseksi," nuorukainen pyysi. "Sinun nimesi on Serapion, ja nyt tahdon kertoa sinulle sen, mitä olet minulta tahtonut tietää. Kun minulle kerrottiin, että tässä tempelissä löytyi ihmisiä, jotka antoivat sulkea itsensä koko iäkseen pieniin kammioihin, miettiäksensä niissä uniaan ja viettääkseen elämänsä tutkistelemuksissa, niin luulin, että ne olivat joko tylsäpäisiä tahi narria, tahi kumpiakin samalla kertaa."

"Aivan oikein, aivan oikein." Serapion puuttui Corneliolaisen puheeseen; "mutta sinä et ole ajatellut neljättä mahdollisuutta. Mitähän sanoisit, jos näissä miehissä olisi niitäkin, joita pidetään vasten heidän tahtoaan suljettuina, ja jos minäkin juuri olisin niitä? Minä olen kysellyt sinulta paljon, etkä sinä olekaan ollut minulle vastaamatta; sentähden sinäkin voinet saada tietää, miten minä olen joutanut tähän kurjaan häkkiin

ja miksi minä täällä pysyn. Minä olen hyvää syntyperää, sillä isäni oli tämän temppelin jyvä-aitan esimies ja syntyyän Makedonialainen, äitini taas egyptiläisnainen. Hän synnytti minut onnettomana hetkenä, Paophikuun seitsemäntenäkolmatta päivänä, joka pyhien kirjojen mukaan on paha päivä, ja sinä päivänä syntynyttä lasta pitää pidettämän huoneesen suljettuna, sillä hän on käärmeen pistosta kuoleva. Juuri tämän pahan ennustuksen tähden ovat monet niistä, jotka ovat syntyneet samana päivänä kuin minä, jo ennenkin joutuneet tällaiseen häkkiin. Isäni olisi mielellään antanut minut olla vapaana, mutta enoni, muudan Ptah'n temppelin tahtien-selittäjä, joka oli äidilleni kaikki kaikessa, sekä hänen ystävänsä löysivät vielä monta huonoa merkkiä minusta, lukivat tähdistä onnettomuutta elämälleni, vakuuttivat että Hathorit olivat määränneet minulle vaan huonoja onnen vaiheita ja ahdistelivat äitiäni siksi että minut – me asuimme Memphiissä – päätettiin sulkea. Minun on kiittäminen tästä kurjuudesta omaa äitiäni, joka sulasta rakkaudesta on sen minulle saattanut. Sinä katsot niin kysyväisesti minuun: niin, niin, poika, kyllä elämä sinullekin on opettava sen, että ilkeä viha pikemmin kohtaa sen, johon sitä suunnataan, kuin sokea lempeys, joka kulkee tarkoitusperänsä ohitse. Lukemaan ja kirjoittamaan ja muuta, mitä papin pojille opetetaan, olen oppinut, mutta en koskaan kärsivällisenä kohtalooni tyytymään. – Kun tulin partasuuksi, niin minun onnistui päästä vapaaksi ja minä olen lavealti matkustellut pitkin maailmaa. Myöskin Roomassa olen ollut, Karthagossa ja

Syriassa. Vihdoin halusin taas juoda Niilin vettä, ja minä palasin takaisin Egyptiin. Miksi? Sen vuoksi että monesti minusta, narrista, tuntui siltä, kuin vesi ja leipä ja vankeus kotona olisi maistunut paremmalta, kuin leivokset, viini ja vapaus vieraassa maassa.

"Kotitalossani tapasin enää vain äitini elossa, sillä isäni oli kuollut suruun. Ennen pakenemistani hän oli vielä uhkea vaimo, mutta kotiin tullessani hän oli jo aivan menehtynyt ja kuolemaisillaan. Surrestaan minua, kurjaa, hän oli riutunut, lääkäri sanoi, ja tätä minun oli vaikein kestää. Kun vihdoinkin tämä hyvä, rakas vaimo, joka niin lempeästi osasi hyväillä minua, rajua veitikkaa, kuolinvuoteellaan pyysi minua palaamaan erakkokammiooni, niin minä lupasin ja vannoin kärsivällisesti pysyväni häkissäni kuolemaani saakka, sillä minä olen sellainen kuin pohjoismaiden vesi; joko lapsi saattaa minua liikuttaa pienillä kätösillään, tai olen myöskin kylmä ja kova kuin kristalli. Äitini kuoli heti minun vannottuani, ja, niinkuin näet, olen pitänytkin sanani – sinä olet myöskin huomannut sen, miten kohtaloani kärsin."

"Kärsivällisesti kyllä," Publius häntä keskeytti. "Minä ainakin ravistelisin paljoa hillittömämmin kahleitani, ja luullakseni sinusta tuntuu hyvältä, kun saat kylliksesi raivoilla, kuten äsken."

"Niin suloiselta kuin Khioksen viini," erakko vastasi maiskutellen kielellään, ikäänkuin hän olisi tuota jaloa rypäleen nestettä maistellut, ja kuroitti pörröistä päätään akkunasta. Silloin hän huomasi Irenen ja huusi heti iloisesti hänelle:

"Mitä siellä teet, lapseni? Sinä seisot siinä, kuin onnea odottaisit, saadaksesi toivottaa sille hyvää huomenta."

Tyttö tarttui heti lautaan, silitti toisella kädellään hiuksiaan, ja hänen vienosti punastuen lähestyessään miehiä, Publius katseli hämmästyneenä ja ihmetellen häntä.

Paitse häntä myöskin muudan toinen, joka kiiruhti akaasialehdosta Roomalaisen luo, oli kuullut Serapionin sanat ja huusi, ennenkuin hän vielä oli päässyt heidän luoksensakaan:

"Sanooko tuo mies, että tämä tyttö odottaa onnea? Etkä sinä Publius, vaikka kuulet sen, vastaa, että hänen juuri pitäisi tuoman onnea sinne, missä hän vain näyttäytyy?"

Se, joka näin puhui, oli erittäin huolellisesti pukeutunut Kreikkalainen, joka nyt pisti kädessänsä olevan granaattikukan korvansa taakse, voidakseen puristaa ystävänsä Publiuksen kättä ja sitten kääntää kauniit, vallattomat ja melkein tyttömäisen hienopiirteiset kasvonsa erakon puoleen, sillä hän tahtoi puheellansa herättää tämänkin huomiota.

"Minä lähestyn sinua tervehtien Platon tavalla: toimi kauniisti ja oikein!" hän huudahti ja jatkoi sitten tynnemmin: "Tuskin sinä tarvitsetkaan tätä kehoitusta, sillä olethan niitä, jotka tietävät taistelussaan hankkia itselleen oikean, se on, sisällisen vapauden, sillä kukapa olisi vapaampi kuin se, joka ei mitään tarvitse? Mutta koska kukaan ei ole jalompi kuin vapain kaikista vapaista, niin ota vastaan kunnioitukseni ja miellyttäköön sinua Korintholaisen Lysiaan tervehdys, joka Aleksanderin tavoin mielellänsä vaihtaisi tilaa sinun, Egyptin Diogeneen kanssa, jos

hän vaan saisi sinun muuten vastenmielisen asuntosi aukosta katsella alati tätä rakastettavaa neitoa."

"Kylliksi, nuori herraseni," Serapion keskeytti Kreikkalaisen nopean sanatulvan. "Tämä neito on meidän temppelemme oma, ja se, joka haluaa puhutella häntä samoin kuin huilunsoittajaa, se joutuu tekemisiin minun, hänen holhoojansa kanssa. Niin, minun kanssani, ja tuo ystäväsi kyllä todistaa, ett'ei ole juuri etuisata ruveta riitelemään minun kaltaisteni kanssa. – Väistyköö syrjään, nuoret herrat, ja sallikaa tytön sanoa minulle, mitä hän tahtoo."

Kun Irene sitten seiso i erakon edessä sekä pikaisesti ja hiljaa oli kertonut hänelle, mitä hän oli tehnyt ja että hänen sisarensa Klea odotti häntä, niin Serapion ensin nauroi ääneensä ja sanoi sitten hiljaisemmalla äänellä, mutta iloisesti niinkuin isä, joka laskee pilaa tyttärensä kanssa:

"Kahden edestä hän on syönyt ja seisoo tuossa varpaillaan kuroitellen minun ikkunaani päin, ikäänkuin hänen pukunsa ei verhoisikaan ihmislasta joka on liiaksi syönyt, vaan ainoastaan hentoa henkeä. Me kyllä saatamme nauraa, mutta Klean, tyttö paran, on kai nälkä."

Irene ei vastannut sanaakaan, mutta kuroittihe vielä entistä korkeammalle ja, kääntyen kokonaan Serapioniin päin, nyykäytti useampia kertoja vilkkaasti kaunista päätänsä, ja kun hän vielä, täynnä veitikkamaisuutta, sydämellisen rukoilevana katseli erakkoa silmiin, tämä lausui:

"Sinä tahdot, että minä annan sinulle aamiaiseni viedäksesi sen Klealle; mutta ei siitä tule mitään, sillä se on jo ollutta

ja mennyttä eikä sitä voi saada takaisin; ainoastaan taatelin sydämykset ovat enää jäljellä. Mutta onhan tuolla lautasella, joka on kädessäsi, jokseenkin riittävä aamiainen."

"Se on vanhan Phibiin uhri Serapiille," tyttö vastasi.

"Hm, hm, niin oikein," vanhus jupisi. "Koska se on jumalalle – hän saattaisi pikemmin olla sitä vailla, kuin nälkäinen ihmisparka."

Sitten hän jatkoi totisena ja arvokkaan näköisenä, niinkuin opettaja, joka tahtoo korjata varomatonta puhettansa, minkä oppilas on hänen suustansa kuullut, toisella paremmalla:

"Tosin uskottuihin esineisiin ei saa koskea, ja jumala ensin – sitten ihmiset. Jos vain tietäisin, miten... Mutta isäni sielun nimessä, lähettähän Serapis itse meille, mitä tarvitsemme! Kuule jalo Scipio eli Publius, koska sinua niin saan nimittää, astu tänne ja katso tuonne akaasioihin päin. Etkö näe siellä suosikkiani, opasta, leipää ja paistettuita kananpoikia, joita orjanne ottaa nahkalaukusta? Nyt hän asettaa vielä viiniruukunkin pöytäliinalle, jonka hän on levittänyt Euleuksen suurten jalkojen eteen. Pian he huutavat teitä aterialle, mutta minä tunnen erään kauniin, nälkäisen lapsen, jolta valkoinen kissa aamulla varasti aamiaisen. Antakaa minulle häntä varten leivän puolikas ja kanan siipi ja, jos tahdotte, vielä lisäksi granaatti-omena tahi joku niistä persikoista, joihin eunukki juuri käypi käsiksi. Saisi niitä olla kaksikin sillä minä voin käyttää niitä molempia."

"Serapion!" Irene sanoi hiukan moittivalla äänellä, luoden

silmänsä maahan; mutta Kreikkalainen huudahti innokkaasti:

"Enemmän, paljoa enemmän minä saatan sinulle antaa. Minä riennän heti..."

"Pysähdy," Publius häntä kärkevästi keskeytti, tarttuen hänen olkapäähänsä. "Minulta Serapion pyysi, ja minä itse tahdon tehdä ystäväni mieliksi."

"Mene sitten!" Kreikkalainen huudahti nopeasti pois kiitävälle Publiukselle. "Sinä et suvaitse Memphiin kauniinten huulten kiittävän minua. Katsoppas, Serapion, mitä hän kiiruhtaa. Nyt täytyy Euleus paran nousta ylös. Niilihevonen saattaisi häneltä oppia, miten se on tehtävä oikein kömpelösti. Tuolla tapaa pitkittä mutkitta menetellään. Roomalainen ei paljon kysele, ennenkuin hän ottaa. Kas tuossa hänellä nyt on, mitä hän tarvitsee. Kuten lypsinlehmä, jolta vasikka viedään pois, Euleus häntä katselee. Kyllä kai minä itsekin paljoa mielummin söisin persikoita kuin katselisin niitä vietävän pois. Mitäpä jos kansa saisi foorumilla nähdä tämän! Publius Cornelius Scipio Nasica, suuren Scipio Africanuksen oikea pojanpoika, kantaa aterioidessa palvelevan orjan tavoin vatia kummassakin kädessään! No, Publius, mitä Rooma voittajana tällä kertaa tuopi muassaan?"

"Makeita persikoita ja paistetun fasaanin," Corneliolainen nauroi ja antoi ikkunasta erakolle kaksi vatia. "Vanhuksellekin jäi vielä kylliksi."

"Kiitoksia, paljon kiitoksia!" Serapion lausui, viittasi Irenen tulemaan luoksensa, antoi hänelle kullan keltaista vehnäleipää,

puolet Euleuksen jo kahtia jakamasta linnusta ja myöskin kaksi persikkaa ja kuiskasi hiljaa hänelle:

"Toisen Klea itse noutakoon minulta noiden mentyä pois. Kiitä nyt tätä hyvää herraa ja mene."

Hetkisen tyttö seiso i hämmästyneenä ja korvia myöden punehtuneena, puri

alahuultansa pienillä kiiltävillä hampaillaan, ollen äänetönnä

Roomalaisen edessä, ja vältti hänen mustien silmiensä totista katsetta.

Sitten hän tointui ja sanoi:

"Sinä olet kovin hyvä. Minä en osaa kauniita sanoja puhua, mutta minä kiitän sinua ystävällisesti!"

"Ja tämä ystävällinen kiitos tekee tämän suloisen aamun minulle vielä ihanammaksi," Publius vastasi. "Minä ottaisin mielelläni yhden sinun hiuksissasi olevista kukista muistoksi tästä aamusta ja sinusta."

"Ota ne kaikki!" Irene huudahti irroittaen nopeasti kukat hiuksistaan ja ojentaen ne Roomalaiselle, mutta ennenkuin tämä niihin oli tarttunut, Irene veti kätensä takaisin ja lausui totisena:

"Ne ovat olleet kuningattaren kädessä! Sisareni Klea sai ne eilen juhlakulkueessa."

Corneliolaisen kasvojen piirteet kävivät, hänen tätä kuullessaan, totisiksi ja käskevästi sekä Lyhyesti hän kysyi:

"Onko sisarellasi mustat hiukset ja onko hän sinua suurempi ja onko hänellä juhlakulkueissa kultainen seppele? Antoiko hän sinulle nämät kukat? Antoi, sanotko niin? No niin, hän

sai minulta kukat, mutta vaikka hän otti ne vastaan, niin eivät ne kuitenkaan näytä miellyttäneen häntä, sillä sitä, mitä pidetään arvossa, ei anneta pois, ja sen vuoksi ne lentäköötkin matkoihinsa!"

Tätä sanoessaan Publius heitti kukat huoneen yli ja jatkoi sitten lempeämmällä äänellä:

"Sinun, lapseni, ei tarvitse kärsiä mitään vahinkoa kadottamasi pääkoristeen tähden. Anna minulle granaattikukkasi, Lysias."

"En maar," tämä vastasi. "Sinä tahdoit itse tehdä ystäväsi Serapionin mieliksi, kun äsken estit minua tuomasta persikoita, ja nyt minä tahdon omalla kädelläni antaa granaattikukkani kauniille Irenelle."

"No ota häneltä sitten kukka," Publius sanoi ja kääntyi jyrkästi selin tyttöön, jonka käsissä olevalle lautaselle Lysias pani kukkansa, ja johon vieraan ankara käytös koski kuin kova käsi. Sitten tyttönen jätti ääneti sekä kainosti hyvästi, päästäksensä heti palaamaan asuntoonsa.

Publius katseli mieltäväisenä häntä, kunnes Lysias huudahti:

"Mitä tämä on? Olikohan iloinen Eros aamulla eksynyt tänne synkkään

Serapiin temppeliin?"

"Se ei olisi hyvä," erakko hänet keskeytti, "sillä pian meidän jumalamme jalkain juuressa oleva Kerberus tempaisi tuolta rajulta pojalta," ja tätä sanoessaan hän katsoi ankaran näköisenä Kreikkalaiseen, "hänen liikkuvat siipensä."

"Jos hän vain antautuu kiinni tuolla kolmipäiselle pedolle," Lysias nauroi. "Mutta tule nyt, Publius; Euleus on jo kyllin kauvan odottanut."

"No mene sitten hänen luoksensa," Roomalainen vastasi. "Minä tulen heti perästä, mutta ensin on minulla vähän puhuttavaa Serapionille."

Viimemainittu oli, Irenen mentyä, kokonaan kääntänyt huomionsa akaasialehtoon, missä eunukki yhä vain syödä ahmasi. Kun Roomalainen sitten häntä puhutteli, hän sanoi, vastenmielisesti pudistaen suurta päätänsä:

"Sinun silmäsi eivät varmaankaan ole huonommat, kuin minun. Katsoppas, miten tuo mies järsiessään liikuttelee leukojaan ja maiskuttelee huuliaan. Serapis vieköön, ihmisen luonnon laadun oppii tuntemaan, kun tarkastelee hänen syömistään. Sinä tiedät, että vastenmielisesti olen tässä häkissäni, mutta siitä olen sille kiitollinen, että se estää minua sellaisesta, jota Euleus kutsuu nauttimiseksi, sillä nautinto, sen sanon, alentaa ihmistä."

"Sinä oletkin suurempi filosooft, kuin tahdot näyttääkään," Publius vastasi.

"Minä en tahdo näyttää miltään," erakko vastasi, "sillä minusta on saman tekevää, mitä ihmiset minusta ajattelevat. Mutta jos se, jolla ei ole mitään tehtävää, jota harvoin häiritään, ja joka itsekseen miettii kaikenlaista, on filosooft, niin kutsu sitten minua siksi, jos niin tahdot. Jos joskus tarvitset neuvoa, niin tule vain luokseni, sillä sinä miellytät minua ja ehkäpä voisit

tehdä minulle tärkeänkin palveluksen."

"Sano vain," Roomalainen häntä keskeytti, "aivan mielelläni tahtoisin sinua auttaa."

"Ei nyt," Serapion hiljaa vastasi, "vaan tule joskus toiste, kun sinulla on aikaa, tietysti ilman tämänpäiväisiä kumppaleitasi, ainakin ilman Euleusta, joka on ilkein konna, minkä milloinkaan olen tavannut. Ehkä voin jo tänään lausua sinulle, ett'ei pyyntöni koske minua itseäni, sillä mitä minä tarvitsisin, vaan ruukunkantajattarien onnea, jotka molemmat jo olet nähnyt, ja jotka tarvitsevat turvaa."

"Vanhemman heistä, Klean tähden," Publius avosydämisesti vastasi, "tulit tänne, enkä sinun. Hänen käynnissään ja silmissään on jotakin, joka muita ehkä pitää etäällä, vaan joka minua vetää hänen puoleensa. Miten tämä ylevä olento on joutunut teidän temppeeliinne?"

"Kun toiste tulet tänne," erakko vastasi, "niin kerron sinulle sisarusten vaiheet ja sen, mistä heidän on Euleusta kiittäminen. Mene nyt ja ole vakuutettu että näitä tyttöjä täällä hyvin suojellaan. Tämän sanon etenkin Kreikkalaisen tähden, joka on liukas hulivili, enkä sinun, sillä kun kerran olet saava tietää, keitä tytöt ovat, niin olet mielelläsikin auttava minua heidän hyödykseen."

"Sen teen nyt jo aivan mielelläni," Publius lausui, jätti erakon hyvästi ja huusi Euleukselle: "Tämä oli suloinen aamu!"

"Se olisi ollut minulle vieläkin suloisempi," eunukki vastasi, "jos olisit antanut minun enemmän nauttia sinun seuraasi."

"Minä olen niinmuodoin ollut kauvemmin poissa kuin on kohtuullista,"

Roomalainen vastasi.

"Sinä menettelet teikäläisten tavan mukaan," toinen vastasi, kumartaen syvään, "jotka antavat itseään kuninkaittenkin odottaa esihuoneissaan."

"Mutta eihän sinulla ole ruunua," Publius vastasi, "ja kyllähän vanha hovimies, jos kukaan, ymmärtää olla kärsivällinen..."

"Kun se tapahtuu kuninkaan käskystä," Euleus hänet keskeytti, "niin harmaapäinen hovimies on ääneti, vaikkapa vain nuorukaistenkin tekee mieli häntä pilkata."

"Se koski meitä molempia," Publius vastasi, kääntyen Lysiaasen päin. "Vastaa sinä nyt hänelle, sillä minä olen kuullut ja puhunut kyllikseni."

KOLMAS LUKU

Irenen jalka ei saattanut kärsiä lujia hihnoja, samoin hänen sielunsaakin oli kovin herkkätuntoinen jokaisen kovan sanan suhteen. Sentähden Roomalaisen puhe ja käytös olivat häneen koskeneet.

Alla päin ja itku silmin hän kävi asuntoansa kohti, vaan ennenkuin hän sinne pääsi, hän sattui katsahtamaan kädessään olevia persikoita ja paistia.

Heti hän silloin ajatteli sisartansa ja sitä, kuinka hyvältä tämä herkullinen ateria oli nälkäisestä tyttö parasta maistuva. Hänen suunsa hymyili jälleen, ilo säteili hänen silmistään ja nopein askelin hän riensi matkaansa.

Hänen mieleensä ei juohtunut, että Klea kyselisi orvokkia ja että Roomalainen hänen silmissään olisi suuremman arvoinen, kuin kukaan muukaan vieras.

Hänellä ei ollut ketään muuta toveria ollut kuin hänen sisarensa, ja kun tytöt muuten, työstä päästyään, puhelevat ilon ikävästä ja rakkauden huolista, niin nämät kumpikin tulivat tavallisesti niin kovin väsyneinä kotiin, että he toivoivat kaikista mieluummin lepoa ja unta. Jos heille joskus jäikin hetkinen jouto-aikaa, niin Klea aina vaan alkoi kertoella heidän yhteisestä kodistaan; Irene taas, joka etsi ja löysikin monta viatonta huvia Serapistemppelin totisten muurien sisältä, kuunteli häntä mielellään, ja keskeytti häntä kyselemällä ja kertomalla pieniä

tapauksia ja kohtauksia, joita hän luuli muistavansa lapsuutensa ajoilta, vaan jotka hän kuitenkin useimmiten oli kuullut vasta sisareltaan, ja jotka hänen kovin vireän mielikuvituksensa kautta tulivat uudestaan muodostuneina hänen omiksansa.

Klea ei ollut huomannut Irenen pitkää poissa-oloa, sillä, heti tämän lähdettyä, hän oli nukkunut nälän ja väsymyksen valtaamana.

Ennenkuin hänen väsynyt päänsä sai lepoa ja ennenkuin hänen silmäluomensa sulkeutuivat, hänen huulensa vavahtelivat tuskallisesti; mutta sitten hänen kasvojensa piirteet rauhottuivat, hänen huulensa aukenivat hiljaa, ja samaten kuin vieno kevätuulahdus puhaltelee palelevaa kukkaa, samoin hymy levisi hänen yhä enemmän ja enemmän punastuville poskilleen.

Nukkuja ei suinkaan ollut syntynyt yksinäisyyttä ja maailmasta luopumista varten, vaan tuottamaan sekä nauttimaan rakkautta ja sen iloja.

Kovin kuuma ja sen ohessa hiljaista, aivan hiljaista oli sisarusten huoneessa.

Milloin kuului karpäsen surina, joka kierteli Irenen tyhjentämää öljyvatia, milloin taas nukkujan yhä nopeampi hengitys.

Klean kasvoilla ei näkynyt jälkeäkään väsymyksestä, ikäänkuin suudellakseen hänen huulensa avautuivat, hehkuvammin hänen poskensa punottivat ja vihdoin hän kohotti molemmat kätensä ja sopersi unissaan torjuvalla, mutta kuitenkin hellällä äänellä: "ei, eihän toki, ei suinkaan; minä

pyydän sinua, rakas..." Sitten vaipui hänen kätensä ja sattui pudotessaan arkkuun, jolla hän istui, niin että hän heräsi.

Hiljalleen hän avasi silmänsä onnellisesti hymyillen; mutta sitten kohosivat hänen pitkät, silkin hienot silmäripsensä yhä korkeammalle ja korkeammalle, kunnes hänen kokonaan avautuneet silmänsä kauhistuen tuijottelivat tyhjään ilmaan, ikäänkuin hänelle olisi tapahtunut jotakin hirvua.

Siinä asennossa hän oli hetkisen liikahtamatta, mutta sitten hän nousi ylös, painoi oikean kätensä otsalleen ja silmilleen ja väristen, ikäänkuin hän olisi nähnyt jotakin kauheata tai ikäänkuin hän vilusta vapisisi, hän jupisi katkonaisesti hampaittensa välistä:

"Mitä tämä tietää? Mistä sellaiset ajatukset tulevat! Mitä daimonia ne ovat, jotka saattavat meidät unessa tuntemaan asioita, mitkä me valvoissamme työntäisimme kauvaksi, kauvaksi sydämistämme ja mielistämme? Minun pitäisi inhota, halveksia ja vihata itseäni näiden unelmien tähden, sillä minä kurja annoin hänen syleillä itseäni, eikä katkera viha saattanut sieluani vavahtelemaan, oi ei, vaan aivan toisenlainen, sanomattoman suloinen tunne."

Näin sanoessaan hän puristi kätensä nyrkkiin, joita hän painoi ohimoitansa vasten; mutta sitten hänen kätensä vaipuivat taasen hervottomina hänen syliinsä, ja pudistaen päätänsä hän sanoi toisenlaisella, lempeämmällä äänellä:

"Mutta tosiaankin, olihan se vain unelma, ja – te ikuiset jumalat – kun me nukumme, – niin, mitä sitten? Sitenhän pitikin

käymän! Näiden saastaisten ajatusten lisäksi vielä valhettelen itselleni itsestäni! Ei, tätä unelmaa ei mikään daimoni ole minulle lähettänyt, vaan se on heijastus siitä, mitä eilen tunsin ja toissa päivänä ja sitä ennen, kun tuo vieras, suuri mies jo neljännen kerran minua katseli mahtavilla silmillään ja sitten – kuinka monta tuntia siitä sitten vielä on? – antoi minulle orvokit. Olenko minä edes kääntänyt pois kasvojani tai rankaissut hänen rohkeuttansa vihaisella silmäyksellä? Eikö olisi mahdollista silmäyksilläkin karkoittaa vihollista? Se on aina joka kerta minulle onnistunut, kun joku mies on meitä katsellut, mutta eilen en sitä voinut, ja kuitenkin olin niin valveilla kuin nytkin. Mitä tuo vieras tahtoo minusta? Mitä haluaa hänen valtava silmäyksensä, jolla hän jo monta päivää on vainonnut minua, minne hyvänsä käännäyinkin, ja joka maatessanikaan ei anna minulle rauhaa? Miksi avasinkaan hänelle silmiäni, jotka ovat ihmisen sydämen ovet? Nyt leviää siellä se myrkky, joka sinne on päässyt, mutta minä revin sen pois, ja kun Irene tulee takaisin, niin murrannut orvokit rikki tai annan ne hänelle, joka ne kyllä piankin repii rikki tai antaa niitten surkeasti lakastua, sillä puhtaaksi tahdon päästä, vieläpä unissanikin; mitä muuta minulla onkaan kuin puhtauteni?"

Näihin sanoihin hän lopetti mietiskelemisensä, sillä hän oli kuullut Irenen äänen, ja sen sointu vaikutti varmaankin ystävällisesti hänen mieleensä, sillä se tuskallisen tuima muoto, joka vielä äsken rumensi hänen kasvojansa, katosi ja hengittäen huokeammin hän mumisi:

"En kuitenkaan ole varsin kurja raukka, niin kauvan kuin Irene on luonani ja minä kuulen hänen äänensä."

Kun Irene, joka tiellä oli antanut Phibis erakon vaatimattoman uhrilahjan erään temppelin palvelijan vietäväksi Serapiin alttarille, astui huoneeseen, niin hän kätki laudan ja Roomalaisen lahjat selkänsä taakse ja huusi ovelta sisarelleen:

"Arvaappas, mitä minulla on?"

"Leipää ja taatelia Serapionilta," Klea vastasi.

"Eipä olekaan," toinen huusi kuroittaen lautasta sisarelleen, "pelkkiä jumalien ja kuningasten makupaloja. Maistappas tätä persikkaa! Eikö se ole niinkuin pikku Philon poski? Jos aina löytäisin tällaisen hyvityksen, niin varmaankin toivoisit, että joka aamu söisin sinun suuruksesi. Ja tiedätkö kuka tämän kaiken on meille antanut? Et, et sinä sitä saa päähäsi! Roomalainen antoi sen minulle, sama jolta eilen sait orvokit."

Klean kasvot vaalenivat, ja hän kysyi jäykästi ja lyhyesti:

"Kuinka sen tiedät?"

"Koska hän itse on sen minulle sanonut," Irene vastasi kokonaan muuttuneella äänellä, sillä hänen sisarensa katsoi häneen niin lujasti ja oli niin totinen, ett'ei Irene ennen koskaan ollut häntä sellaisena nähnyt.

"Entäs, missä orvokit ovat?" Klea sitten kysyi.

"Hän otti ne, ja hänen ystävänsä antoi minulle tämän granaatin," Irene sammalsi. "Hän tahtoi itse antaa sen minulle, mutta Kreikkalainen, muudan kaunis, iloinen nuorukainen, ei sitä sallinut, vaan pani sen tuohon lautaselle. Ota se, mutta elä

enää katsele minua noin; minä en voi sitä kestää!"

"En huoli siitä," toinen sanoi hiukan tuimasti. Sitten hän loi silmänsä maahan ja kysyi hiljaa: "Pitkö Roomalainen orvokit?"

"Piti – ei, Klea, ei, valhetella en sinulle tahdo! Hän heitti ne huoneen ylitse ja lausui sen ohessa niin kovia sanoja, että minä pelästyin ja käännysin häneen heti selin, sillä minä tunsin jo kyyneliä nousevan silmiini. Mitä sinulla on tekemistä Roomalaisen kanssa? Minua niin peloittaa ja tuskastuttaa, kuten raju-ilman puhjetessa, jota minä pelkään. Miten kalpeat huulesi ovat! Se tulee varmaankin pitkällisestä nälän näkemisestä. Syö nyt siis kylliksesi. Mutta, Klea, miksi minua niin katselet, niin synkkänä ja vihaisena? Minä en saata kestää tuota katsetta, en saata!"

Irene nyyhkytti ääneensä, mutta hänen sisarensa lähestyi häntä, pyyhki hänen otsaltaan pehmeät hiukset, suuteli häntä ja sanoi ystävällisesti:

"Minä en ole sinulle vihainen, lapseni, enkä tahdo sinulle tehdä pahaa. Jos vain osaisin itkeä kuten sinä, kun pilvet peittävät sydäntäni, niin silloin minussakin yhtä pian sininen taivas näyttäytyisi kuin sinussakin. Pyyhi nyt silmäsi, mene temppeleihin ja kysy, koska meidän pitää tulla lauluharjoitukseen, ja koska juhlakulkue alkaa."

Irene totteli käskyä.

Silmät maahan luotuina hän oli astunut ulos, mutta siellä hän loi silmänsä reippaasti jälleen ylös, sillä hän ajatteli juhlakulkuetta, ja kun hänen mieleensä juolahti, että hän siinä

sai taas nähdä Roomalaisen iloisen ystävän, niin hän palasi vielä kerran huoneesensa, pani granaattikukan maljaan, josta hän aamulla oli ottanut orvokit, tervehti sisartaan yhtä iloisesti kuin ennenkin, ja mietiskeli, pitikö hänen juhlakulkuetta varten pistää kukka hiuksiinsa vaiko rintaansa. Joka tapauksessa sen piti hänellä olla, sillä oli osoittaminen, että hän ymmärsi pitää arvossa sellaista lahjaa.

Niinpien kuin Klea oli yksinään, hän tarttui kiivaasti lautaseen, jonka Irene oli hänelle tuonut, antoi paistin harmaalle kissalle, joka jälleen oli hiipinyt huoneesen, ja käänsi sitä tehdessään kasvonsa pois päin, sillä jo paljas fasaanin hajukin tuntui hänestä häväistykseltä.

Sittenkuin kissa tervetulleine saaliinensa oli vetäytynyt eräisen huoneen nurkkaan, hän otti yhden persikan ja kohotti kättään heittäöksensä sen huoneen katossa olevasta rei'ästä ulos. Mutta hän ei täyttänytään aikomustaan, sillä hänen mieleensä juontui, että hän saattoi niillä makeilla hedelmillä ilahuttaa Ireneä ja pikku Philoa, ovenvartijan poikaa. Sentähden hän pani sen takaisin lautaselle ja kävi leipään käsiksi, sillä hänen oli kovin nälkä.

Hän oli jo murtamaisillaan kullon-keltaista leipää, mutta noudattaen äkillistä tunnetta, hän heitti senkin takaisin lautaselle ja mumisi:

"Olisin hänelle sittenkin vaikkapa vain vähäisessäkin kiitollisuuden velassa, mutta minä en heitä pois jumalan lahjaa, kuten hän minun orvokkini, sillä se olisi synti! Ravitkoon leipä

jonkun nälkäisen, niin se kuitenkin saa aikaan jotakin hyvää, joka hänelle ehkä tuottaa jonkun jumalan kiitoksen. Hänen ja minun välilläni ei saa olla mitään, ja jos häntä vielä kerran haluttaa katsella minua, niin tiedän pakoittaa silmäni välttämään hänen silmiään; minä tahdon ja teen niin! Mutta, te ikuiset jumalat, ja ennen kaikkia, sinä suuri Serapis, jota mielelläni palvelen, en ilman teidän avuttanne voisi mitään, auttakaa, niin auttakaa minua unhoittamaan hänet, jotta minun ajatukseni pysyisivät puhtaina!"

Näin sanoen hän heittäytyi maahan arkun eteen, painoi otsansa kovaa puuta vastaan ja koetti rukoilla.

Hän rukoili jumalalta ainoastaan voimaa *unhoittaaksensa* sen miehen, joka ryösti häneltä hänen sielunsa rauhan.

Mutta samoin kuin pilvet kuljeskelevat nopeasti sinne tänne taivaankappaleen ja tähtientutkijan silmän välillä, joka haluaa sitä tarkastella, ja häiritsevät tiedemiehen työtä, samoin kuin melske kadulla tuon tuostakin keskeyttää kauniin laulun, jota me mielellämme kuuntelisimme, ja turmelee sen seka-äänisellä melullansa, samoin Roomalaisen kuva tuon tuostakin esti Kleaa rukoilemasta sitä, että hän pääsisi tuota miestä ajattelemasta, ja viimein tuntui hänestä siltä, kuin hän olisi sellainen ihminen, joka kaikin voimin ponnistellen tahtoo keveänä kivenä kohottaa kalliolohkarettä, mutta joka kuorman sortamana vaipuu maahan; hän tunsu, että hänen rukouksistaan ja ponnistuksistaan huolimatta, vihollinen, jonka hän tahtoi kauvaksi poistaa itsestänsä, kuitenkin tuli häntä yhä vain likemmäksi ja sen sijaan,

että se olisi paennut, se valtasi hänen sielunsa yhä vahvemmillä siteillä.

Viimein hän herkesi turhasta taistelustaan, nousi ylös, jäähdytteli hehkuvia kasvojaan kylmällä vedellä ja veti sandaaliensa hihnat lujemmin kiinni, sillä hän toivoi temppelessä, jumalan läheisyydessä saavuttavansa rauhaa, jota hän täällä ei ollut löytänyt.

Huoneen ovella hän tapasi Irenen, joka hänelle kertoi, että juhlakulkueen tähden, jonka piti alkaman neljä tuntia puolipäivän jälkeen, lauluharjoitus oli lykätty toistaiseksi.

Kun Klea sitten lähti temppeliin päin, hänen sisarensa huusi hänelle:

"Eihän kauvan viivy; kohta tarvitaan taas vettä uhria varten!"

"Mene sinä yksin työhön," Klea käski, "eihän sitä nyt paljoa tarvita, sillä pian on temppeli tyhjä juhlakulkueen tähden. Muutama ruukullinen riittää. Huoneessa on sinulle yksi leipä ja persikka; toinen minun pitää säästämän pikku Philolle."

NELJÄS LUKU

Kuulematta Irenen muistutuksia Klea meni nopein askelin temppeliä kohti.

Hän ei pitänyt lukua rukoilijoista, jotka esipihassa kumartelivat hänelle syvään tahi seisoivat kädet korkealle kohotettuina, tahi myöskin, jos olivat egyptiläistä syntyperää, laskeutuivat polvilleen sileälle kivilattialle, sillä hän oli itsekin alkanut jo rukoilla jumalaa.

Sitten hän astui temppelin suureen pylvässaliin, johon saivat mennä ainoastaan vihityt ja temppelin palvelijat, joita hänkin oli.

Täällä oli ylt'ympäri häntä hoikkia pylväitä, jotka olivat kaunistetut, kuten liljan varret, sievästi pyörretyillä kukkaterillä, täällä hän näki patsaitten kannattamassa kivikatossa öisen taivaan ja loistavien, sammumattomain ja ikuisesti rauhallisten kierto- ja pyrstötähtien hiljaa katselevan häntä kultaisista laivoistaan.

Niin, täällä oli kyllin hämärätä ja hiljaista keskustella jumalan kanssa!

Häntä ympäröivät pylväät näyttivät hänestä metsältä, jossa kasvaa jonkun toisen maailman jättiläiskasveja, ja hänen mielestään ne kirjavat kukkakapiteelit, joilla pylväät kannattivat kattoa, olivat levittävinään pyhän savun tuoksua, joka hurmaten vaikutti hänen paastoamisen ja sisällisen liikutuksen kiihoittamaan mieleensä.

Hänen silmänsä olivat käännetyt taivasta kohti, hänen kätensä olivat ristissä hänen rinnoillaan, kun hän astui tämän suuren pylvässalin poikki ja sitten hitain askelin lähestyi erästä pienempää ja alemmaa huonetta, jonka äärimmäisessä, synkän-pimeässä taustassa raskaasta, kallisarvoisesta kankaasta tehty esirippu peitti kaikkeinpyhimmän vaski-oven.

Hänenkään ei ollut lupa lähestyä tätä pyhää paikkaa, mutta tänään hän ikävöi niin kiihkeästi jumalan apua, että hän, huolimatta kiellosta, jota hän ei ennen koskaan ollut rikkonut, lähestyi kaikkeinpyhimpää.

Pyhä väristys valtasi hänen sielunsa, kun hän laskeutui polvilleen pyhän huoneen portin eteen, ja hän hiipi aivan kiinni siihen nurkkaan, jonka muudan esiinpistävä pihtipieli muodosti salin peräseinän kanssa.

Se ikävöivä avun tarve, joka ulkopuolelta meitä itseämme etsii meidän elämäämme ohjaavaa voimaa, on kullekin kansalle, kullekin ihmiselle omituinen, niin, se hallitsee jokaisessa järjellisessä olennessa, yhtä varmaan kuin ihminen haluaa tiedustella syytä, kun hän näkee seurauksen, yhtä varmaan kuin hän tahtoo katsella, kun valo valaisee maata, ja kuunnella, kun äänen aaltoilevat väreet koskevat hänen korviinsa. Varmaankin myös uskonnollista tunteellisuutta, niinkuin muitakin ominaisuuksia, on eri ihmisissä eri määrässä. Kleassa se oli vallinnut jo hänen lapsuudestaan saakka, ja hurskas äiti oli sitä vielä opetuksen ja esimerkkien kautta kehittänyt, samalla kun hänen isänsä oli häntä opettanut

aina ja yksin-omaisesti olemaan rehellinen, järkähtämättömän rehellinen niin muita kuin itseänsäkin kohtaan.

Hänen toimensa saattoi hänet sitten joka päivä sen jumalan temppeleihin, jota hän oli tottunut pitämään kaikista taivaallisista suurimpana ja mahtavimpana, sillä usein, kun sanktuariumin esirippu vetäytyi syrjään ja kun Serapiin kuva, Kalathos pään päällä ja Kerberus jaloissa, näkyi kaikkeinpyhimmän puolihämärässä, hän oli kaukaa nähnyt valosäteen, joka jonkin ihmeen kautta tunkeutui pimeydestä, vilahti jumalan otsalle ja suuteli sen suuta, kun papit laulaen ylistivät hänen hyvyttensä.

Toisinaan taas syttyi tuli jumalan rinnalle tai sammui äkkiä itsestään.

Silloin hän mielellään toisten hurskasten kanssa kiitti toisen elämän suurta herraa, joka antoi auringon sammuttua toisen aina kohota taivaalle, joka antoi elämän kasvaa kuolemasta, joka kuolleen elohon elvytti ja kohotti hänet omaan arvoonsa, jos hän maan päällä oli kunnioittanut totuutta, ja jos hänen tuomarinsa toisessa maailmassa huomasivat hänet rehelliseksi.

Totuutta, jota noudattamaan ja elämän korkeimpana hyvänä pitämään hänen isänsä häntä oli opettanut, Serapis palkitsi ennen kaikkia muita hyveitä, totuudella punnittiin hänen edessänsä ihmisten sydämet, ja joka kerta kun Klea häntä mielessään kuvitteli ihmisen muotoiseksi, niin hänellä oli hänen isänsä totiset mutta lempeät piirteet, niin Klea luuli kuulevansa hänen puhuvan sen miehen sanoilla, jota hän kiitti elämästään, joka häneltä liian varhain temmattiin pois, joka rehellisyytensä tähden

sai kovaa kokea, ja jonka suusta hän ei ollut kuullut sanaakaan, mikä ei olisi ollut kelvollinen lähtemään itse jumalan suusta.

Samoin kuin Serapista, samoin hän tunsikin olevansa myöskin isäänsä lähellä, kun hän, nojautuen kaikkeinpyhimmän pimeään nurkkaan, säälimättä valitteli, että saastaiset halut tunkeutuivat hänen sydämeensä, ja että hän oli ollut epärehellinen sekä itseänsä että Ireneä kohtaan, vieläpä että, jos hänen ei onnistuisi repiä Roomalaisen kuvaa sielustansa, hänen täytyi joko valhetella sisarelleen tahi pahoittaa tuon herkkätuntoisen lapsen surutointa mieltä, jonka tukena ja turvana hän äidin tavoin oli tottunut olemaan.

Yhtä kovasti kuin Ireneä huolestutti aivan vähäpätöinen asia, yhtä helposti hän myöskin tiesi puhaltaa kauvaksi ilmaan kaiken vakavan ja raskaan, kuin olisi se vain höyhen. Klea oli kuten kostea savi, johon perhosenkin hento jalka jättää jäljen, hänen sisarensa kuten peili, josta himmentävä henkäys pian kokonaan katoaa.

"Suuri jumala," hän jupisi rukoillen, "minusta tuntuu siltä, kuin Roomalainen olisi polttanut sieluuni syvän palohaavan. Auta nyt minua sitä parantamaan, auta minua tulemaan entisilleni, että jälleen puhtaana ja rehellisenä saatan teeskentelemättä katsoa Ireneä silmiin ja että saatan sanoa niinkuin ennenkin, ajatelleeni ja toimineeni siten, että isäni siitä iloitsisi, jos hän sen kuulisi". Hän rukoili vielä näin, kun kahden miehen askeleet ja äänet kuuluivat lähestyvän kaikkeinpyhintä ja herättivät Klean hänen hartaudestaan.

Silloin hän äkkiä täydelleen muisti, että hän oli kielletyssä paikassa, ja että häntä ankarasti rankaistaisiin, jos hänet täältä löydettäisiin.

"Sulje tuo ovi," toinen tulijoista kuiskasi kumppalilleen ja näytti pylvässäalasta prosekokseen vievää porttia, "sillä ei kenenkään vihityistäkään tarvitse tietää, mitä sinä täällä meille toimitat..."

Klea tunsu ylimmäisen papin äänen ja luuli täytyvänsä astua esiin ja tunnustaa rikoksensa, mutta vaikk'ei häneltä muuten puuttunut siihen rohkeutta, niin ei hän kuitenkaan sitä tehnyt, vaan hiipi vieläkin likemmäksi nurkkaa, joka oli tullut aivan pimeäksi, sittenkuin sen ikkunattoman salin vaskinen ovi oli suljettu, jossa hän oli.

Hän näki, miten sanktuariumin esirippu ja ovi avattiin, kuuli, kuinka oraa kierrettiin, näki valon tunkeutuvan sanktuariumista ja kuuli sitten vasaran lyöntiä ja viilan raksutusta.

Hiljainen kaikkeinpyhin oli muuttunut sepän työhuoneeksi, mutta niin kovaa kuin siellä meluttiinkin, Kleasta kuitenkin tuntui, kuin hänen sydämensä sykkisi vieläkin kovempaa, kuin vaskivasara Krateen kädessä, joka oli Serapiin vanhimpia pappeja, jonka hallussa pyhä kalusto oli, joka ei tavallisesti puhutellut muita kuin ylimmäistä pappia ja joka kreikkalaisten maanmiestensäkin joukossa oli tullut kuuluisaksi sen kautta, että hän taitavasti osasi korjata särkyneitä metalli-astioita, valmistaa lujia lukkoja ja takoa hopeata ja kultaa.

Kun sisarukset viisi vuotta sitten olivat tulleet temppeliin,

niin Irene oli suuresti pelännyt tätä melkein kääpiömäistä, mutta leveähartiaista ja rotevaa miestä, jonka kurttuiset kasvot olivat korkin väriset, ja jonka jalkoja vaivasi tuskallinen tauti, niin että se useinkin esti häntä liikkumasta; tämä pelko ei ollut ensinkään vastenmielinen sepästä, joka, niinpian kuin hän tapasi tuon silloin yksitoista vuotiaan lapsen, veti huulensa valtavaan, punaiseen nenäänsä kiinni, mulkoili silmillään ja murisi rumasti, lisätäkseen kauhua, jota hän pienokaisessa herätti.

Hän ei ollut pahanluontoinen, mutta hänellä ei ollut vaimoa, ei lapsia, ei veljiä, ei sisaria eikä ystäviä, ja jokainen ihmislapsi tuntee niin elävästi haluavansa, että hän toisissa ihmisissä herättäisi edes jotakin tunnetta, että useasta on mieluisampaa herättää kumminkin pelkoa, kuin jäädä huomaamatta.

Kun Irene oli päässyt pelostaan, niin hän usein omituisella sydäntä viekoittelevalla, hyväilevällä tavallaan pyysi vanhusta, jota kaikki muut temppelin asukkaat pitivät jurona ja ankarana, vielä kerran vääntämään hänen nähtensä kasvojaan, ja sen ukko tekikin silloin ja nauroi, kun tyttönen taasen pelästyi sekä juoksi pois sekä omaksi että hänen iloksensa. Kun Irenen muutamia päiviä sitten täytyi loukkautuneen jalkansa tähden pysyä huoneessansa, niin tapahtui, mitä ennen ei oltu kuultu eikä nähty, että hän sangen osan-ottavaisesti kysyi Klealta, mikä hänen sisartansa vaivasi, ja antoi hänelle Ireneä varten kakun.

Sill'aikaa kun Krates teki työtä, hän ei puhunut sanaakaan ylimmäisen papin kanssa. Sitten hän pani vasaran pois ja sanoi: "Täntapaista työtä en mielelläni tee, mutta tämä on kuitenkin

luullakseni onnistunut. Jokainen alttarin taakse kätkeytynyt temppelein palvelija saattaa nyt sammuttaa ja sytyttää tulet, viisaimmankaan voimatta huomata petosta. Menepäs nyt suuren salin ovelle ja lausu sanottavasi".

Klea kuuli, miten ylimmäinen pappi noudatti tätä käskyä ja kuinka hän laulavalla äänellä huusi: "Ja niin hän káskee yötä ja se muuttuu päiväksi, ja sammunutta kynttilää ja se valaisee loistoisena. Jos muuten olet meitä lähellä, Serapis, niin näytä itseäsi!"

Kirkas valovirta tunkeutui näitten sanojen jälkeen sanktuariumista ja sammui äkkiä, kun ylimmäinen pappi lausui: "Siis sinä näyttädyt valona totuuden lapsille, mutta pimeydellä sinä rankaiset valheen lapsia".

"Vieläkö kerran?" Krates kysyi kuten se, joka toivoo saavansa vastaukseksi: "Ei!"

"Minun täytyy sitä pyytää," ylimmäinen pappi vastasi. "Niin, tällä kertaa kuje onnistui vielä paremmin kuin ennen. Minä olin jo entuudestaan varma sinun taidostasi, mutta tällä kertaa, näet, on kuje erittäin tärkeä. Molemmat kuninkaat ja kuningatar tulevat ehkä olemaan läsnä juhlassa, ainakin Philometor ja Kleopatra, ja he pitävät silmänsä auki; sitten vielä Roomalainen, joka jo neljännen kerran ottaa osaa juhlakulkueeseen, tulee heitä seuraamaan, ja jos oikein hänet tunnen, niin hän on, kuten useat muutkin hänen kansansa ylimyksistä, niitä, jotka luottavat itseensä, kun heidän täytyy tyytyä isiensä vanhoihin jumaliin, ja jotka eivät sitä mitä me heille ihmeenä voimme näyttää,

yksinkertaisella mielellä usko, vaan kylmäverisesti harkitsevat ja punnitsevat sitä. Tällaiset ihmiset, jotka eivät rukoilemista häpeä, eivätkä filosofeeraa, vaan ajattelevat vain juuri niin paljon, kuin on tarpeellista, jotta voisivat oikein toimia, nämät juuri pahimmin halveksivat jokaista ylenluonnollista tapausta".

"Entäs museumin luonnontutkijat?" Krates kysyi. "Eiväthän he pidä totena mitään muuta, kuin sen, mitä voivat nähdä ja havaita."

"Ja juuri sentähden," ylimmäinen pappi vastasi, "he usein pettyvätkin sinun keinojesi kautta, sillä koska he näkevät seurauksen eivätkä sen perustetta, niin he ovat taipuvaisia pitämään ylenluonnollisena sitä syytä, jota eivät voi nähdä. Avaa nyt taas ovi, astukaamme ulos tästä pienestä sivuportista, ja ota sinä itse tällä kertaa auttaaksesi Serapista. Ajattelehan, että Philometor vain siinä tapauksessa vahvistaa pellon lahjoituksen, että hän lähtee temppelistä syvästi liikutettuna. Onkohan mahdollista parantaa uutta suitsutus-astiaa Euergetes kuninkaan syntymäpäiväksi, jota kuuluu vietettävän täällä Memphiissä?"

"Saa nähdä," Krates vastasi. "Ensin minun kuitenkin pitää panna kuntoon Apiin hautakammion ison portin lukko, sillä niin kauvan kuin se on työhuoneessani, voipi sen avata jokainen, joka vaan pistää kyntensä salvan yläpuolella olevaan reikään, ja sulkea työntämällä rautaisen teljen eteen. Kutsuta vaan minua, ennenkuin tämä tulikuje alkaa; huolimatta kurjasta jalastani olen tuleva saataville. Ainoastaan sen vuoksi, että olen ottanut tämän asian toimekseni, tahdon sen lopettaakin, mutta minä luulen

ilman tuollaisia petollisia keinojakin..."

"Me emme petä," ylimmäinen pappi jyrkästi kieltäen keskeytti auttajansa puheen, "me saatamme vain lyhytnäköisten ihmisten huomioon jumalan vallan enemmän käsitettävällä ja huomattavalla tavalla."

Näin sanoen tämä korkea mies käänsi sepälle selkensä ja lähti huoneesta erään sivu-oven kautta; Krates taas avasi vaski-oven ja sanoi, kooten työkalujaan, niin kovaa, että Kleakin sen selvästi kuuli piilopaikkaansa: "Minusta se on saman tekevä, mutta petos on petos, pettäköön sitten joko jumala kuningasta tai lapsi kerjäläistä."

"Petos on petos," Klea toisti sepän sanoja ja astui, sittenkuin tämä oli lähtenyt salista, piilostaan esiin.

Hän pysähtyi suureen saliin seisomaan ja katseli ympärilleen.

Ensi kerran hän huomasi seinien kuluneet värit, ne vahingot, jotka pylväät aikojen kuluessa olivat saaneet, ja lattian mureat kiviliuskat.

Inhoittavan pahalta pyhän savun haju hänestä tuntui, ja kun hän meni erään ukon ohitse, joka palavalla hartaudella rukoillen kohotti käsiään, niin hän kummastellen katseli häntä.

Sittenkuin hän oli kulkenut varsinaiseen temppeliin liittyvän porttikäytävän lävitse, niin hän kääntyi äkkiä katselemaan sitä ja pudisti kummastellen päätänsä, sillä hän tiesi, ett'ei viime tunnin ajalla ainoakaan kivi ollut muuttunut Serapiin temppelissä, ja kuitenkin se näytti hänestä niin vieraalta, kuin maisema, jonka opimme tuntemaan kevään ihanuudessa ja jonka sitten

talvella, lehdet pudonneina, jälleen näemme, kuin naisen kasvot, joita hunnun peittäminä olemme pitäneet kauniina, vaan jotka verhoittomina näyttävät rypyisiltä ja olevan kaikkea suloa vailla.

Kun hän oli kuullut sepän sanat: "Petos on petos", niin hän oli tuntenut rinnassansa haikean tuskan eikä ollut voinut pidättää kyyneleitä, jotka nousivat hänen itkuun tottumattomiin silmiinsä; mutta niinpian kuin hän omin huulin oli lausunut vanhan Krateen tuomion, hänen kyynelensä olivat kuivuneet, ja kun hän nyt liikutettuna ja matkustajan tavoin, joka sanoo jäähyväiset rakkaalle ystävällensä, katseli temppeliä, niin hän hengitti huokeammin, ojensi itsensä suoraksi ja käänsi haavoitetuin sydämin, mutta ylpeänä selkänsä Sarapiin temppelille.

Ovenvartijan asunnon luona tuli hoiperrellen ja käsiään ojennellen häntä vastaan lapsi. Klea nosti sen korkealle ilmaan, suuteli sitä ja pyysi sitten lapsen äidiltä, joka häntä tervehti, leivänpalaista, sillä nälkä alkoi jo tuntuvasti häntä vaivata. Hänen syödessään kuivaa leipää, lapsi istui hänen sylissänsä ja katseli suurilla silmillään, miten hän talui käsillään leipää suuhunsa.

Poika oli jo viisivuotias, mutta hänen jalkansa olivat niin heikot, että ne tuskin saattoivat kannattaa hänen ruumistaan, mutta muuten hänen kasvonsa olivat sangen sievät. Tosin ne olivat jotenkin elottomat, ja vain silloin, kun pikku Philo näki Klean tulevan, hänen silmänsä loistivat iloisesti.

"Ota tämä maito," pojan äiti sanoi ojentaen neidolle pientä savi-astiata. "Siinä ei ole paljon, enkä minä voisi sitäkään sinulle antaa, jos Philo söisi niinkuin muut lapset; mutta hänen näyttää

olevan vaikea niellä. Hän juo pari pisaraa ja syö pienen palasen eikä huoli enemmästä, vaikka häntä lyökin".

"Ethän vaan taas ole häntä lyönyt?" Klea kysyi moittivaisesti ja veti lapsen likemmäksi itseään.

"Mieheni...", vaimo vastasi ja nyppi hämillään vaatettansa. "Lapsi on syntynyt onnellisena päivänä ja onnellisella hetkellä, mutta kuitenkin hän pysyy heikkona eikä opi puhumaan, ja se suututtaa Piankhia".

"Hän turmelee taas kaikki!" Klea huusi tyytymättömänä. "Missä hän on?"

"Häntä huudettiin temppeleihin."

"Eikö häntä sitten ilahuta se, että Philo hänelle huutaa, isä, ja sinulle, äiti, ja kutsuu minua nimeltäni, ja että hän oppii ymmärtämään kaikenlaista muutakin?" tyttö kysyi.

"Oi kyllä," vaimo vastasi. "Hän sanoo, että sinä opetat häntä puhumaan kuten kottaraisen poikaista, ja me kiitämme sinua siitä."

"Sitä en halua," Klea häntä keskeytti, "mutta se mitä vaadin, on se, ettette toru ettekä rankaise poikaa ja että te minun kanssani iloitsette, kun näette, miten hänen uinaileva henki raukkansa vähitellen herää. Jos hän samassa määrässä vastedeskin edistyy, niin tulee pojasta vielä varsin viisas ja ymmärtäväinen. Mikä nimeni on, pienokainen?"

"Ke-ea," lapsi vastasi ja hymyili ystävälleen.

"No maistappas nyt, mitä minulla on tässä kädessäni. Mitä se on? Minä näen kasvoistasi, että sen tiedät. Se on: no sano

vain hiljaa korvaani. Niin, niin se on oikein, ma-mai-maitoa, niin juuri poikaseni; maitoa se on, se on sen nimi. Avaappas nyt suukkosesi ja sano sievästi minun perästäni – no vielä kerran, vieläkin, ja jos sanot kaksitoista kertaa oikein, niin annan vielä suutakin sinulle. – Nyt olet ansainnut suudelman. Minä suutelen sinua tähän tai tuohon. Mikäs tämä sitten on? Sinun kor – ? Korvasi! Niin, se on oikein – ja tämä on nenäsi."

Lapsen silmät loistivat yhä kirkkaammin ja kirkkaammin hänen kuunnellessaan tuota ystävällistä opetusta, eikä Klea eikä oppilaansa väsyneet, ennenkuin tunnin perästä vaskilevyn kauvan kaikuva ääni kutsui hänet pois.

Kun hänen piti lähteä, niin pienokainen hoiperteli itkien hänen perässänsä, mutta hän otti lapsen syliinsä ja vei hänet hänen äidilleen ja lähti sitten asuntoonsa päin, koristellaksensa sisartansa ja itseänsä juhlakulkueeseen.

Tiellä pastophoriumiin hän taasen mietti käyntiänsä temppeleissä ja rukoustansa.

"Sanktuariumissa," hän puhui itsekseen "ei minun onnistunut vapauttaa sielua siitä, joka sitä suretti, mutta koettaissani irroittaa poika raukan kieltä se kyllä onnistui. Jumala luullakseni voi valita jokaisen puhtaan paikan kaikkeinpyhimmäkseen, ja eikö lapsen sielu ole puhtaampi kuin alttari, jonka ääressä totuutta pilkataan?"

Irene tuli heidän huoneessansa häntä vastaan. Hän oli jo järjestänyt tukkansa, pistänyt siihen granaattikukan ja kysyi Klealta, oliko hän hänen mielestään kaunis.

"Sinä olet niin kaunis kuin itse Aphrodite," tämä vastasi ja suuteli häntä otsaan. Sitten hän asetti Irenen puvun poimuihin, kiinnitti hänen koristuksensa ja alkoi sitten itse pukeutua. Hänen sitoessaan sandaalejansa, Irene kysyi: "Miksi sinä huokaat niin tuskallisesti?" ja Klea vastasi: "Minusta tuntuu, kuin olisi minulta tänään toistamiseen ryöstetty vanhempani!"

VIIDES LUKU

Juhlakulkue oli loppunut.

Ptolemaios Philometor ei ollutkaan sen jumalanpalveluksen perästä, joka hänen aikansa toimitettiin kreikkalaisessa Serapeumissa, antanut papistolle koko peltoa, jota he monilla anomuskirjeillä olivat pyytäneet, vaan ainoastaan kohtuullisen osan siitä.

Sittenkuin hovi taas oli lähtenyt Memphiisen, ja juhlakulkue oli hajoutunut, niin sisarukset palasivat huoneesensa, Irene posket punaisina ja suu naurussa, Klea taas silmissä synkkä, melkeinpä uhkaavainen loiste.

Molempien ääneti lähestyessä huonettaan, muudan temppelin palvelija huusi vanhempaa sisarta ja pyysi häntä tulemaan ylimmäisen papin luokse, joka tahtoi häntä puhutella.

Mitään virkkamatta Klea antoi ruukkunsa Irenelle, ja hänet vietiin siihen temppelin huoneesen, jossa pyhää kalustoa säilytettiin. Siellä hän istuutui tuolille odottamaan.

Nekin miehet, jotka aamulla olivat käyneet pastophoriumissa, olivat kuninkaallisen perheen kanssa olleet juhlakulkueessa.

Juhlallisuuden päätyttyä Roomalainen Publius erosi seuralaisistaan ja astui nopeasti, jäähyväisiä sanomatta ja oikealle tai vasemmalle katsomatta, pastophoriumiin erakko Serapionin kammion luo.

Vanhus kuuli jo kaukaa nuoren miehen astunnan, joka lujilla

kengän-anturoillaan polki rivakammin ja voimakkaammin kuin Serapiin hiljaa hiipivät papit, ja tervehti häntä sekä käsin että sanoin.

Publius kiitti kylmästi ja totisesti sekä sanoi sitten tyyliä ja pistävän lyhyesti:

"Minun aikani on vähissä. Minä ai'on pian lähteä Memphiistä, mutta minä lupasin kuulla pyyntösi, ja pitääkseni sanani tulen luoksesi jo tänään, mutta kuten sanoin, vaan pitääkseni sanani. Ruukunkantajattaret, joista tahdot minulle puhua, eivät koske minuun. Minä huolin heistä yhtä vähän kuin pääskysistä, jotka kiitävät tuolla huoneen yläpuolella."

"Ja kuitenkin lähdit Klean tähden tän'aamuna pitkälle kävelymatkalle,"

Serapion vastasi.

"Olen usein jänistä ampuakseni lähtenyt pidemmällekkin matkalle," Roomalainen vastasi. "Me miehet emme aja sen vuoksi otusta takaa, että sen saavuttaminen meitä viettelee, vaan sen vuoksi että itse ajo meitä miellyttää, mutta myöskin naisissa on taipumusta metsästyksen. Nuolen ja jousen asemasta he lähettävät tulisia silmäyksiä, ja kun he sitten luulevat tavanneensa otukseen, niin he kääntävät sille selkänsä. Tätä lajia on myöskin sinun Kleasi, ja se tän-aamuinen sievä tyttönen näyttää siltä, kuin hän mielellään antaisi itseään ajaa; minua kuitenkin miellyttää yhtä vähän olla tyttöjen otuksena kuin ajajanakin. Kolmeksi päivää minulla vielä on tekemistä Memphiissä, mutta sitten käännän ijäksi selkäni tälle narrien maalle."

"Tän' aamuna," sanoi Serapion, joka alkoi aavistaa, mikä oli herättänyt Roomalaisen sanoissa selvään ilmaantuvan vihan, "tän' aamuna ei sinulla tuntunut olleen niin kova kiire kuin nyt, jolloin sinä itse näytät minusta pakenevalta otukselta, ja Klean taas minä tunnen paremmin kuin sinä. Otuksen ajo ei ole hänen asiansa, ja vielä vähemmin hän antaa itseänsä ajaa, sillä hänellä on ominaisuus, joka sinun, Publius Scipio, ennen muita pitää tuntemaan ja jota sinun pitää kunnioittaman: hän on ylpeä, sangen ylpeä, ja hänen pitääkin olla, vaikkapa kuinka halveksien katsoisit, ikäänkuin tahtoisit sanoa: Kuinka voi Serapiin ruukunkantajatar, tuollainen kurja olento, joka saa huonoa ruokaa ja joka aina on palveluksessa, kuinka hän voi tulla ylpeäksi, joksi vain sillä on jotakin aihetta, joka jossakin suhteessa on etevämpi muita, kanssaan eläviä ihmisiä? Mutta tällä työllä, usko pois, onkin paljon aihetta pitää päätänsä pystyssä, ei ainoastaan sentähden että hän on syntyisin vapaista ja jaloista vanhemmista, että hän on harvinaisen kaunis ja että hän, vielä pienenä lapsena ollessaan, piti niinkuin parahin äiti huolta nuoremasta siskostaan, vaan etenkin sentähden, ja sinun pitäisi paremmin kuin muiden nuorukaisten, jos oikein sinut tunnen, voivan se huomata, sentähden että hänen täytyy olla ylpeä, jott'ei hän koskaan toimittaessaan niitä alhaisia askareita, joihin hän, paha kyllä, on pakoitettu, unhoittaisi, että hän on vapaa ja jalosukuinen nainen. Sinä saatat luopua ylpeydestäsi ja jätät kuitenkin siksi, mikä olet, mutta jos hän sen tekisi ja oppisi pitämään itseänsä palvelijana, niin hän todellakin lopuksi tulisi

siksi, joka hän ei ole ja joka hänen kuitenkin täytyy olla. Jalo ratsu, jota pakoitetaan kuormia vetämään, muuttuu juhdaksi, niinpian kuin se oppii kohottamasta päätänsä ja vapaasti liikuttamasta jalkojansa. Klea on ylpeä sentähden, että hänen täytyy se olla, ja jos oikein asiata mietit, niin et saata vihastua neitoon, joka kuka tiesi silmäili sinua ystävällisesti, koska jumalat ovat sinut niin muodostaneet, että voit olla vakuutettu miellyttäväsi jokaista naista, mutta jonka täytyy kieltää sinun kosintasi, koska hän pitää itseänsä liian hyvänä, antaakseen edes Corneliolaisenkaan leikkiä kanssansa, ja kuitenkin niin vähäpätöisenä, ett'ei hän koskaan voi toivoa sinunlaisesi miehen alentuvan arvostaan pyytämään häntä vaimoksensa. Ei ole epäilemistäkään, että hän on sinua loukannut; minkä kautta, sitä voin vaan aavistaa. Jos se tapahtui kylmän ylpeyden kautta, niin ei sen pitäisi sinua loukkaaman, sillä nainen on kuten sotilas, joka pukeutuu haarniskaan vaan silloin, kun häntä uhkaa vastustaja, jonka aseita hän pelkää."

Erakko oli naapureittensa tähden enemmän kuiskuttanut kuin lausunut nämät sanat ja pyyhki vaiettuansa hien otsaltaan, sillä kun jokin seikka kiihoitti hänen mieltänsä, niin hän oli tottunut antamaan valtavan äänensä kovaa kaikua, ja se, että hän niin kauvan oli sitä hillinnyt, kysyi häneltä suuria ponnistuksia.

Publius oli ensin rohkeasti katsellut häntä silmiin, mutta sitten luonut silmänsä maahan ja kuunnellut keskeyttämättä loppuun saakka hänen puhettansa. Sen ohessa hän oli häpeästä punehtunut, kuten koulupoika, ja kuitenkin hän oli jäntevä ja

lujamielinen nuorukainen, joka vaikeissa tiloissa tiesi itseänsä ohjata yhtä hyvin kuin parhaassa ijässään oleva mies.

Kaikissa toimissaan hän tavallisesti tiesi, mitä hän tahtoi, ja teki haaveksimatta vain sitä, mikä hänestä näytti oikealta ja hyödylliseltä.

Erakon puheen johdosta heräsi hänessä kysymys, mitä hän sitten oikein tahtoi ruukunkantajattaresta, ja kun hänellä siihen ei ollut vastausta, niin hän tunsu itsensä epävarmaksi, ja tämä epävarmuus ja itseensä tyytymättömyys lisääntyivät lisääntymistään, kuta sattuvammalta se, mitä hän kuuli neidosta, tuntui hänestä, ja kuta vähemmän hänen sydämensä tyytyi jättämään tyttöä, jota hänen useampia päiviä yhtä mittaa ja vasten tahtoansakin oli täytynyt ajatella, jonka kuvan hän mielellään olisi poistanut sielustaan, ja joka kuitenkin erakon sanoista kävi hänelle yhä miellyttävämmäksi.

"Sinä lienet ehkä oikeassa," hän sitten vastasi, oltuaan hetkisen vaiti, ja hillitsi samalla ääntänsä, sillä hiljaiseen puhutteluun vastataan tavallisesti yhtä hiljaa. "Sinä tunnet paremmin tämän tytön kuin minä, mutta jos oikein olet häntä kuvaillut, niin on parempi, että pysyn päätöksessäni ja pakenen Egyptiä tai, sanonko sen suoraan, sinun holhottiasi, kun en kuitenkaan saavuta muuta kuin joko tappion tahi voiton, joka ei tuottaisi minulle muuta kuin katumusta. Klea on tänään välttänyt silmäyksiäni, ikäänkuin vuotaisi silmistäni myrkyä kuten kyykäärmeen hampaasta, eikä minulla siis ole mitään tekemistä hänen kanssansa, mutta voisihan kuitenkin tietää,

kuinka hän on tähän temppeleihin tullut, ja jos saatan häntä hyödyttää, niin tahdon sen tehdä – sinun tähtesi. Kerro nyt minulle, mitä tiedät, ja sano mitä minulta haluat."

Erakko nyökkäsi Publiukselle myöntäväisesti, viittasi häntä astumaan lähemmäksi, ja kumartuen alaspäin aivan lähelle Roomalaisen korvaa hän kysyi hiljaa:

"Oletko kuningattaren suosiossa?"

Kun Publius oli tämän myöntänyt, niin Serapion, ilmoitettuaan tyytyväisyytensä, alkoi kertoa:

"Aamulla sait kuulla, kuinka minä itse tähän häkkiin olen joutunut, ja että isäni oli temppelein viljavaraston esimies. Minun vieraita maita kierrellessäni, hän pantiin viralta pois ja olisi kuka tiesi kuollut vankeudessa, joll'ei eräs kunnon mies olisi häntä auttanut pelastamaan kunniansa ja vapauttansa. Tämä kaikki ei koske sinua oikeastaan ensinkään, ja siis voisinkin jättää sen sikseen, mutta tämä kunnon mies oli Klean ja pikku Irenen isä; vihamies, jonka tähden isäni sai syyttömästi kärsiä, on tuo rosvo Euleus. Sinä tiedät, taikka et oikeastaan tiedäkään, että papiston täytyy verokseen hankkia kuninkaan hoville määrättyjä tarpeita; tiedätkö sen? No niin, te Roomalaiset pidätte enemmän lukua oikeus- ja hallinto-asioista kuin taiteen tuotteista ja ajatuskyvystä. Isäni velvollisuutena oli siis verojen maksaminen, eunukin niiden vastaan-ottaminen, mutta tuo herkkusuu, parraton leipähiiri, tuo ahma, jonka vatsassa jokainen persikka, jonka hän on syönyt ja jonka hän vast'edes syö, muuttukoon myrkyksi, otti itselleen puolet

veroista, ja kun luvunlaskijat huomasivat, että kuninkaan varastot olivat tyhjää täynnä, missä he toivoivat olevan jyviä ja kankaita, niin he nostivat aika melun, joka tietysti ennen joutui hovissa elävän, mahtavan varkaan korville. Sinä olet nimittänyt Egyptiä ihmeelliseksi tahi joksikin sellaiseksi, ja se se todellakin on, ei ainoastaan noitten kivisten nisukakkujen tähden, joita te kutsutte pyramiideiksi ja muiksi sellaisiksi, vaan sen tähden että täällä saattaa tapahtua asioita, jotka teillä Roomassa olisivat yhtä mahdottomia kuin kuutamo keskellä päivää tahi ratsu, jonka häntä on kuonon päässä! Ennenkuin Euleusta ehdittiin syyttääkään, hän oli pannut varkauden isäni syyksi, ja ennenkuin maakunnan esimies apulaisinensa oli edes tarkastanutkaan asioita, niin heidän tuomionsa viatointa kanteen-alaista vastaan oli jo vahvistettu, sillä eunukki oli ostanut heiltä päätöksen, kuten torilta ostetaan kala tahi kaalinkupu. Muinoisina aikoina kuvattiin oikeuden jumalattaren tässä maassa olevan silmät suljettuina, mutta nyt silmäilee se maailmaa, kuten karsaasen katsova nainen, joka toisella silmällään tirkistelee kuningasta, mutta toisella valittajan tahi kanteen-alaisen käsissä olevaa kultaa. Minun isä raukkani sai tietysti rankaistuksen ja hän epäili jo vankeudessaan jumalien oikeudentuntoisuutta, kun hänen hyväksensä tapahtui suurin ihme, mikä koskaan on tapahtunut tässä ihmeitten maassa, siitä asti kun Kreikkalaiset ovat olleet Aleksandrian herroina. Eräs kunniallinen mies otti, ihmisiä pelkäämättä, tuomitun raukan menetetyt asian huomaansa eikä levännyt, ennenkuin

isäni oli saanut kunniansa ja vapautensa. Mutta vankeus, häpeä ja mielikarvaus olivat vähitellen kuluttaneet pahoin kohdellun miehen voimat, kuten toukka runtelee seeteripuun rungon, ja kuihtuen hän kuoli. Hänen pelastajansa, Klean isän, palkaksi tästä hänen uljaasta teostaan tuli vieläkin huonompi kohtalo, sillä täällä Niilin rannoilla rankaistaan maan päällä hyvettä, niinkuin teillä pahetta. Missä vääryys vallitsee, siellä ilmaantuu sekin peloittava seikka, että jumalat näyttävät olevan pahojen puolella. Joka ei tulevaisuudessa toivo mitään hyvitystä, se pidättää itseänsä puhtaasta elämästä, joll'ei hän ole mielipuoli eikä filosoofi, – ja onhan niitä, jotka ovat molempiakin yht'aikaa.

"Ruukunkantajattarien isä Philotas, jonka vanhemmat olivat Syrakusasta kotoisin, oli Zenon opin puolustajia, jolla opilla teilläkin Roomassa on paljon ystäviä, ja oli sitä virkamiehenä levittänyt, sillä hän oli khrematistain, se on, erään tuomio-yhdistyksen esimies, jolla yhdistyksellä on tuskin Egyptin ulkopuolellakaan vertaistansa, ja joka on osoittanut itsensä paremmaksi kuin mikään toinen. Maakunnasta maakuntaan se kulkee ja asettautuu pääkaupunkeihin istumaan oikeutta. Jos tehdään kanne asian-omaisessa seudussa olevan tuomio-istuimen päätöstä vastaan, jonka tuomioistuimen esimiehenä on maakunnan epistates, niin khrematistat, jotka tavallisesti eivät tunne syyttäjiä eivätkä kanteen-alaisia, vielä kerran ottavat asian käsiteltäväksi, ja siten säästyy maakunnan asukkailta matka Aleksandriaan tahi nyt, kun valtakunta on jaettu, Memphiisen tuon muutenkin kovin rasitetun ylituomio-istuimen luo.

"Ei kukaan khrematistain esimies ole nauttinut suurempaa suosiota, kuin Klean ja Irenen isä Philotas. Häneen vaikutti lahjominen yhtä paljon kuin varpunen haukkaan, ja hän oli yhtä viisas kuin rehellinenkin, sillä hän tunsu yhtä perin pohjin Egyptiläisten kuin Kreikkalaistenkin vanhat lait, ja niinpian kuin saatiin tietää, että *hän* khrematistoinen oli lähtenyt matkalle, monikin lahjoja ottava tuomari piti varansa ja langetti väärän asemasta oikean tuomion.

"Kun Kleopatra, Epiphaneen leski vielä oli elossa ja oli poikiensa Philometorin ja Euergeteen holhoojana, jotka nyt hallitsevat Memphiissä ja Aleksandriassa, niin hän piti Philotasta sangen suuressa arvossa ja koroitti hänet kuninkaan sukulaisten arvoon, mutta hän oli juuri kuollut kun tuo kunnan mies uudestaan veti esiin isäni asian ja vapautti hänet vankeudesta.

"Ryöväri Euleus ja hänen apulaisensa Leneus olivat juuri silloin valtansa kukkuloilla, sillä nuori, alaikäinen kuningas antoi heidän ohjata itseänsä, niinkuin holhooja ohjaa lasta.

"Jos isäni oli kunniallinen mies, niin kyllä eunukki sen sijaan osasi olla aika konna, ja kun khrematistat sitten uhkasivat manata Euleuksen oikeuteen, niin tuo kurja konna sai juonillaan toimeen sodan, muka Koëlesyrian tähden, kuninkaan setää Antiokhos Epiphanesta vastaan.

"Sinä tiedät, miten häpeällisesti yritys päättyi, miten Philometor voitettiin Pelusiumin tappelussa ja miten hän Euleuksen neuvosta pakeni Samothrakheen, pelastaaksensa itsensä ja aarteensa, miten Philometorin veli Euergetes

tuli kuninkaaksi Aleksandriaan, ja miten Antiokhos valloitti Memphiin ja antoi vanhemman veljensä pojan hallita täällä niinkuin omana vasallinansa ja holhottinansa.

"Näinä sekasorron aikoina eunukki tiesi vapauttaa itsensä Philotaan kanteista, jota hän varmaankin pelkäsi, ikäänkuin hänen oma omatuntonsa kuljeskelisi khrematistan persoonassa kaksin jaloin, tuomarinmiekkä kädessä, ja kertoisi ihmisille, millainen konna hän oli.

"Memphis oli, suurta vastusta tekemättä, avannut Antiokhokselle valkoisen muurin portin, ja syrialainen kuningas, joka oli omituinen herra ja joka halusi olla kansan parissa, ikäänkuin hän itsekin olisi ollut vain tavallinen mies, kutsui luoksensa Philotaan, joka oli yhtä hyvin perehtynyt egyptiläisiin tapoihin ja laitoksiin kuin helleniläisiin, antoi tämän viedä itseänsä lakitupihin ja torille ja lahjoitteli tapansa mukaan hänelle milloin mitättömiä lelusia, milloin taas ruhtinaallisia antimia.

"Sittenkuin Philometor jälleen teidän Roomalaistan kauttanne pääsi vapaaksi Syrialaisen yliherruudesta ja sai itsenäisesti hallita Memphiissä, niin Euleus syytti ruukunkantajattarien isää siitä, että tämä muka oli saattanut petollisesti Memphiin Antiokhoksen haltuun, eikä herjennyt puuhastaan, ennenkuin tältä syyttömältä mieheltä ryöstettiin hänen suuri omaisuutensa, ja ennenkuin hän vaimoineen oli viety pakkotyöhön aithiopialaiseen kultakaivokseen. Minä olin jo silloin, kun tämä tapahtui, tässä häkissäni, mutta minä sain sen kuulla veljeltäni

Glaukukselta, joka on hovissa henkivartijana ja saa varemmin, kuin muut ihmiset, tietää paljon, mitä palatsissa tapahtuu, ja minun onnistui salaa tuottaa Philotaan tyttäret tähän temppeliin ja pelastaa heidät joutumasta heidän vanhempiensa kohtaloon. Viisi vuotta on kulunut siitä, ja nyt tiedät, minkä tähden jalosukuisen miehen tyttäret kantavat vettä Serapiin alttarille, ja minkä tähden minä ennemmin annan tehdä itselleni kuin heille pahaa, mutta että minä taas Euleukselle soisin paljoo mielummin myrkyllisiä juuria kuin makeita persikoita."

"Onko Philotas vielä tänä päivänäkin pakkotyössä?" Roomalainen kysyi purren hammastaan.

"On, Publius," erakko vastasi. "Niin, helposti on tämä sana 'on' sanottu ja yhtä helposti kädet sitä sanoessa puristuvat nyrkiksi, mutta raskasta, sangen raskasta on ajatella niitä tuskia, joita mies sellainen kuin Philotas ja jalo, viatoin vaimo, joka oli kaunis, kaunis kuin Hera ja Aphrodite, – joita he saavat kärsiä kovassa ja aivan oudossa työssä, polttavan auringon paahteessa, voutien ruoskimina. Ehkäpä he jo onnekseen ovatkin päässeet tuskistaan, ja ehkä heidän tyttärensä jo ovat orpoja! Nuot raukat! Ei kukaan, paitse ylimmäinen pappi, tiedä keitä he oikeastaan ovat, mutta jos eunukki sen saisi tietää, niin hän lähettäisi heidät, niin totta kuin nimeni on Serapion, heidän vanhempiensa luo."

"Koettakoonpa vain!" Publius huudahti ja kohotti uhaten oikeata kättään.

"Hiljaa, hiljaa, ystäväni," erakko pyysi, "ei ainoastaan nyt, vaan kaikessa, mitä ai'ot tehdä sisarusten hyväksi, sillä Euleus

ei kuuntele yhdellä vaan tuhannella korvalla, ja kaiken, mitä hovissa tapahtuu, on käyminen hänen, epistolographin käten kautta. Sinä sanot olevasi kuningattaren armollisessa suosiossa. Se on sangen tärkeä seikka, sillä hänen puolisonsa kuuluu tekevän kaikki, mitä Kleopatra tahtoo, eikä Euleus saata näyttää Kleopatrasta juuri suuri-arvoiselta, jos ruhtinattaret ovat sellaisia, kuin muutkin vaimot, joita tunnen."

"Ja vaikkapa näyttäisikin," Publius keskeytti hehkuvien poskien erakon puheen, "niin hänen täytyy sittenkin joutua perikatoon, sillä mies sellainen, kuin Philotas, ei saa siten joutua hukkaan, ja hänen asiansa on tästä lähin oleva minunkin asiani. Tässä on käteni, ja jos minä iloitsen siitä, että olen jalosukuisista esi-isistä syntyisin, niin teen sen etenkin sen vuoksi, että Corneliolaisen lupaus on yhtä arvokas, kuin jonkun muun miehen täytetty työ."

Erakko puristi nuorukaisen kättä, nyökkäsi hänelle ystävällisesti, ja silloin hänen silmänsä säteilivät kosteina iloisesta liikutuksesta.

Äkkiä hän kääntyi selin Roomalaiseen ja tuli heti takaisin kookas papyruskäärä kädessä.

"Ota tämä," hän sanoi antaen sen Roomalaiselle. "Minä olen omalla kädelläni toden mukaisesti kirjoittanut siihen melkein anomuskirjan muotoon kaiken sen, minkä äsken sinulle kerroin. Minä tiedän, että tuollaisia asioita ajetaan hovissa järjestyksen mukaisesti, jos ne kirjallisesti toimitetaan. Vaan jos kuningatar suostuu täyttämään toivosi, niin anna tämä käärä hänelle ja pyydä häneltä armokirjettä. Jos *sen* saat toimeen, niin silloin on kaikki

voitettu."

Publius otti kääryn, ojensi vielä kerran kätensä erakolle, ja innostuen tämä huusi kovalla äänellä:

"Jumalat sinua siunatkoot ja vapauttakoot sinun kauttasi jaloimman miehen hänen vaivoistaan. Jo olin herjennyt toivomasta, mutta kun sinä meitä autat, niin ei kaikki vielä ole hukassa."

KUUDES LUKU

"Suokaa anteeksi, jos häiritsen."

Näillä sanoilla keskeytti erakon huudahduksen eunukki Euleus, joka hiljaa ja huomaamatta oli lähestynyt pastophoriumia, ja kumarsi nöyrästi Publiukselle. "Onko lupa kysyä, mitä liittoa solmitaksensa mies, joka on Rooman jaloimpia poikia, ojentaa kätensä tälle kummalliselle miehelle?"

"Kysyä saapi jokainen," Publius vastasi nopeasti ja tylsti, "mutta kaikkien ei tarvitse vastata, eikä minunkaan tänään. Minä jätän sinut hyvästi, Serapion, vaan en luullakseni pitkäksi aikaa."

"Suvaitsetko, että minä sinua seuraan?" eunukki kysyi.

"Ilman luvattanihan olet minua tännekin seurannut."

"Kuninkaani käskystä olen sen tehnyt ja noudatan vain hänen määräystäään, kun nytkin tarjoan sinulle ohjaustani."

"Minä käyn edellä enkä saata kieltää sinua tulemasta perästäni."

"Mutta minä," eunukki vastasi, "pyydän sinua huomaamaan, ett'ei minun arvolleni ole sopivaa, palvelijan tavoin astua sinun jäljestäsi."

"Minä pidän arvossa kesti-ystäväni kuninkaan tahtoa, joka käski sinut minua seuraamaan," Roomalainen vastasi. "Sitä paitse saatat temppelein portilla astua vaunuusi, kuten minäkin omaan vaunuuni; täyttäähän vanha hovimies mielellänsä valtiaansa käskyn."

"Kyllä hän sen täyttääkin," Euleus nöyrästi Roomalaiselle vastasi, mutta samoin kuin käärmeen kidasta pistää nopeasti esiin ja vieläkin nopeammin vetäytyy takaisin kaksihaarainen kieli, samoin hänenkin silmistään välähti ensiksi silmäys täynnä uhkaavaa vihaa ja sitten toinen, joka epäluuloisesti katseli Roomalaisen kädessä olevaa kääryä.

Publius ei pitänyt tästä silmäyksestä väliä, vaan astui nopeasti akaasialehtoon päin; mutta erakko jäi katselemaan tuota erilaista paria, ja kun hän näki mahtavan eunukin astuvan nuorukaisen jäljestä, niin hän pani kätensä lanteilleen, puhalsi lihavat poskensa pulleiksi ja puhkesi kova-ääniseen nauruun, niinpian kuin nämät olivat kadonneet akaasioiden taakse.

Kun Serapion kerran oli saanut naurun päästä kiinni, niin hänen oli vaikea siitä lakata ja hän nauroi yhä vielä, kun Klea muutamia minuuttia Roomalaisen lähdettyä tuli hänen luoksensa.

Iloisesti hän tahtoi ottaa holhottinsa vastaan, mutta katsottuaan häntä silmiin hän huudahti huolestuneena:

"Sinä näytät siltä, kuin sinua olisi kohdannut jonkun vainajan henki. Punaiset huulesi ovat kalpeat ja silmäsi ovat synkät. Mikä sinun on, lapseni? Johan Irenekin on ollut kanssasi juhlakulkueessa, niinkuin tiedän. Oletko saanut vanhemmistasi ikäviä tietoja. Sinä pudistat päätäsi. No, sitten lapseni sinä ajattelet jotakuta enemmän, kuin sinun pitäisi. Kas vaan, miten poskesi punastuvat! Varmaan kaunis Roomalainen Publius on katsonut liian syvälle silmiisi – hän on uhkea nuorukainen, oikea

mies, kelpo poika..."

"Heitä jo," Klea keskeytti ystävänsä ja suojelijansa puheen, kieltävästi viitaten kädellään halki ilman, ikäänkuin hän tahtoi jakaa Serapionin puheen kahtia. "Minä en tahdo kuulla hänestä enää sen enempää."

"Onko hän sopimattomasti sinua kohdellut?" erakko kysyi.

"On," Klea huudahti kovin punastuen ja kiivaasti, vastoin hänen muuten tyyntä mieltänsä. "On, alinomaa hän vainoo minua viettelevillä silmäyksillään."

"Ainoastaanko silmillään?" erakko kysyi. "Mutta katselemmehan me ylhäistä aurinkoa ja suloisia kukkiakin, niinpaljon kuin vain saatamme, eivätkä ne siitä vihastu!"

"Aurinko on liian korkea ja sieluttomat kukat liian alhaisia, jotta ihminen saattaisi niitä vihastuttaa," Klea vastasi; "mutta Roomalainen ei ole enempää eikä vähempää kuin minäkään, silmä ilmoittaa ajatuksen yhtä hyvin kuin suukin, ja hänen silmänsä haluaa minulta sellaista, joka nostaa punan poskilleni ja herättää minussa nytkin vihaa, kun vain sitä ajattelen."

"Sen vuoksi sinä niin hirveästi vältitkin hänen silmäyksiään."

"Kuka sinulle sen on sanonut?"

"Publius itse, ja sentähden että sinun kovuutesi häneen kipeästä koski, hän tahtoi lähteä Egyptistä; mutta nyt olen saanut hänet jäämään, sillä jos on ainoatakaan kuolevaista, jolta odotan apua teille ja teidän omaisillenne..."

"Niin hän se ei suinkaan ole!" Klea lujasti sanoi. "Sinä olet mies ja luulet ehkä, ett'et sinäkään nuorena ollessasi ja

kuljeskellessasi vapaasti maailmassa, olisi toisin tehnyt, kuin hankään miehen oikeudella on toiminut, mutta jos voisit katsoa sieluuni tai tuntea naisen sydämellä, niin ajattelisit toisin! Kuten erämaan hiekka, jota tuuli puhaltaa pelloille, ja joka muuttaa niiden ystävällisen vihreyden rumaksi, harmaan väriseksi, kuten myrsky, joka muuttaa tyynenä kuvastelevan meren sinisen pinnan kohiseviksi, mustiksi pyörteiksi ja vaahtoavaksi kuohuksi, siten tämän miehen viettelevä julkeus on julmasti häirinnyt sieluni rauhaa. Neljättä kertaa hänen silmäyksensä minua vainosivat juhkakulkuessa. Eilen en vielä tuntenut vaaraa, mutta tänään – minun täytyy se sinulle sanoa, sillä olethan sinä minun isänäni, ja kehen muuhun maailmassa turvautuisinkaan? – mutta tänään olen tietänyt välttää hänen silmäksiänsä ja kuitenkin tunsin juhlan pitkinä, loppumattoman pitkinä hetkinä, että hänen silmänsä lakkaamatta etsivät minun silmiäni. Ett'en ole erehtynyt, sen olisin tietänyt, vaikk'ei Publius Scipio – mutta miksi päästän tätä nimeä huuliltani – vaikk'ei Roomalainen olisikaan sinulle kehunut ahdistaneensa turvatonta tyttöä. Ja että sinun, juuri sinun, piti ruveta hänen liittolaiseksensa! Sitä sinä et tekisi, et todellakaan sinä sitä tekisi, jos tietäisit, millä mielellä olin juhkakulkuessa, kun maahan katsellessani tiesin, että hänen silmäyksensä minua saastuttivat, kuten sade, joka viime vuonna huuhtoi kukat pois temppeylimme puhkeamaisillaan olevista viiniköynnöksistä. Tuntui siltä kuin kietoutuisi verkko sydämeni ympäri; mutta millainen verkko! Kuin olisi pellavakuontalon asemasta pantu rukkiin tulisoihtu, se kehrätty hienoksi langaksi

ja tästä tulisesta rihmasta kudottu silmuja, siltä se tuntui! Minä tunsin lankojen ja solmujen polttavan syviä haavoja sydämeeni enkä saattanut niitä poistaa enkä voinut itseäni niiltä suojella. Niin, katso vain noin tuskallisesti minuun ja pudistele päätäsi, siten on asian laita, ja palo-arvet koskevat minua nytkin vielä kipeästi, niin kipeästi, ett'en voi selittääkään!"

"Mutta Klea," erakko keskeytti tytön, "olethan varsin suunniltasi, ikäänkuin jokin daimoni olisi sinut vallannut. Mene temppeleihin rukoilemaan, tai joll'ei se auta, Asklepiuksen tahi Anubiin luo ja anna heidän manata paholainen itsestäsi."

"En tarvitse ketään jumalistasi," tyttö kovin liikutettuna vastasi. "Niin, minä tahtoisin, että olisit antanut kohtalon kulkea omia kulkujaan, ja että me saisimme olla osallisia vanhempiemme kohtalosta, sillä se, mikä meitä täällä uhkaa, on vieläkin hirmuisempaa, kuin kultahiekan seulominen auringon paahteessa tahi kuutilokiven rikkisurvominen huhmarissa. En tullutkaan luoksesi puhumaan Roomalaisesta, vaan kertomaan, mitä ylimmäinen pappi minulle heti juhlakulkueen jäljestä on ilmoittanut."

"No?" Serapion pitkäveteisellä äänellä melkein tuskallisesti kysyi, ojentaen kaulaansa, vieden pörröisen päänsä likemmäksi tyttöä ja avaten silmänsä niin auki, että alaluomet melkein jäivät niitten alle.

"Ensiksi hän ilmoitti minulle," Klea vastasi, "miten niukat temppelein tulot ovat..."

"Se on totta," erakko häntä keskeytti, "että Antiokhos on

ryöstänyt parhaan osan temppelin omaisuudesta, ja että ruunu, jolla aina on rahaa Egyptin jumalien temppeliä varten, vähentää peltojamme lahjoittamalla niistä pois suuria osia; mutta teitä kohdellaan luullakseni jo kyllin itarasti, jopa huonomminkin, kuin kohtuullista olisi, sillä teidän elatukseksenne – sen minä kyllä tiedän, sillä se on minun kätenni kautta kulkenut – on temppeliin maksettu summa, jonka koroilla kymmenenkin nälkäistä merimiestä kyllä itsensä elättäisi, saatikka sitten kaksi tuollaista lintuista, kuin te; sen lisäksi te toimitatte vielä ilmaiseksi vaivalloista työtä. Onhan todellakin hyödyllisempää varastaa kerjäläiseltä hänen ryysynsä, kuin teiltä ryöstää omaisuutenne. Mitä voisi sitten ylimmäinen pappi vaatia?"

"Hän sanoo, että papisto on jo viisi vuotta meitä elättänyt ja suojellut, että vaarat uhkaavat muka meidän tähtemme temppeliä vielä nytkin, ja että meidän pitää joko lähteä temppelistä tai astua kaksoissisarusten Arsinoën ja Doriin sijaan, jotka tähän asti kuolohuhlissa ovat Isiiksi ja Nephthykseksi pukeutuneina laulaneet valituslauluja kuolleen jumalan paarien ääressä ja temppeliin tuotujen ruumiitten siunaamista varten itkien ja valitellen vuodattaneet juoma-uhria. Tytöt, Asklepiodor sanoo, käyvät liian vanhoiksi ja rumiksi tähän tarkoitukseen, mutta temppelin on velvollisuus pitää heitä aina heidän kuolemaansa saakka. Temppelin varat eivät muka riitä enää elättämään kahta muuta jumalan palvelijatarta heidän ja meidän lisäksi, ja niin tarvitsisi Arsinoën ja Doriin vain vuodattaa uhria, meidän taas pitäisi ottaa toimeksemme valituslaulut."

"Mutta ettehan te ole kaksoisia!" Serapion huusi, "ja vaan sellaiset, kuten asetus määrää, saavat Isiinä ja Nephthyksenä itkeä Osirista."

"Meidät tahdotaan tehdä kaksoisiksi," Klea vastasi, vetäen huulensa halveksivaan kurttuun, "Irenen hiukset tehdään mustiksi, niinkuin minunkin, ja hänen kenkiensä anturat koroitetaan, jotta hän tulisi minun pituiseksi."

"Eipä heidän onnistuisikaan tehdä sinua pienemmäksi kuin olet, ja vaaleat hiukset saattaa helpommin muuttaa mustiksi, kuin mustat vaaleiksi," Serapion sanoi vaivoin hilliten mielikarvauttaan. "Minkä vastauksen annoit tähän merkillisen harvinaiseen ehtoitukseen?"

"Sen kuin saatoin antaa. Minä kieltäydyin, vaan ilmoitin samalla olevani valmis, en pelosta, vaan koska olemme temppeleille suuresti kiitollisia, rupeamaan Irenen kanssa kaikkiin muihin toimiin, vaan en tähän."

"Entä Asklepiodor?"

"Hän ei ole minua loukannut ainoallakaan vihaisella sanalla ja hän pysyi, minun häntä vastustaessanikin, ylevänä ja rauhallisena; niin, usein hän aivan hämmästyneenä tarkasteli minua silmillään, ikäänkuin hän huomaisi minussa jotakin aivan uutta ja outoa. Lopuksi hän kuvaili, miten paljon vaivaa temppelein laulun-opettaja oli meistä nähnyt, miten hyvin minun syvempi ääneni sointuisi Irenen korkean äänen kanssa, miten suurta suosiota me saattaisimme saavuttaa ihanilla valituslauluillamme, ja miten mielellään hän käskisi antamaan

meille paremman asunnon ja runsaammin ravintoa, jos me vaan rupeisimme kaksoisten virkaan. – Kuten haukkoja kesytetään nälällä, siten hänkin on luullakseni koettanut niukalla ravinnolla tehdä meitä taipuvaisiksi. Minä teen ehkä hänelle väärin, mutta minä olen tänään niin valmis ajattelemaan hänestä ja muista isistä mitä pahinta. Mutta olkoon miten tahansa! Ainakaan hän ei vastannut minulle mitään sen enempää, kun minä pysyin lujana kiellossani, vaan jätti minut hyvästi käskien minut taas kolmen päivän perästä ilmoituttumaan itseni hänelle ja sanomaan, aioimmeko me suostua hänen toiveesensa vai lähteä temppeleistä. Minä kumarsin, lähdin ovelle ja olin jo kynnyksellä, kun hän vielä kerran kutsui minut takaisin ja sanoi: 'Ajattele myöskin vanhempiasi ja heidän kohtaloansa!' Hänen äänensä oli juhlallinen, melkeinpä uhkaava, mutta enempää hän ei sanonut, vaan käänsi nopeasti selkänsä minulle. Mitähän hän tarkoitti tällä uhkauksella? Kyllähän minä muutenkin ajattelen joka päivä ja hetki isää ja äitiä ja muistutan heitä Irenelle!"

Erakko jupisi ensin itseksensä miettien ja tyytymättömänä, sitten hän sanoi vakavasti:

"Asklepiodor on puheellansa tarkoittanut enemmän kuin luuletkaan. Joka lause, minkä hän vastustajalleen sanoo, on pähkinä, jonka kuori ensin on avattava, jotta löytäisi sydämen. Kun hän sinulle sanoo, että sinun pitää ajatella vanhempiasi ja heidän kohtaloansa, niin se hänen suussansa ja näissä oloissa tuskin merkitsee muuta kuin, ett'ei teidän pidä unhottaman, miten helposti isänne kohtalo saattaisi teidätkin yllättää, jos

yritätte jättää temppelein turvan. Asklepiodor, sen sinä tuskin viikko sitten minulle itse kerroit, ei ole turhaan sinulle ilmoittanut, kuinka usein kaivoksiin pakkotyöhön tuomittujen omaiset sinne perästä lähetetään. Niin, lapseni, Asklepiodorin viime sanalla on hirvittävä merkitys! Se levollisuus ja ylpeys, jolla sinä asiata katselet, tuskastuttaa minua, ja kuitenkin tiedät, ett'en ole pelkuri. Vastenmielistä se tosin on, mitä teille tarjotaan, mutta ottakaa se kuitenkin toimeksenne; eihän se toivottavasti tule kauvan kestäämään! Tee se minun ja Irene raukan tähden, sillä kyllähän sinä itse näiden muurien ulkopuolellakin raa'assa, viettelevässä maailmassa tietäisit itseäsi ohjata, mutta Irene, pikku Irene ei sitä voisi. Ja sitä paitse, Kleani, sydänpäpyseni, me olemme löytäneet erään, joka pitää teidän asiaanne omanansa ja joka on suuri ja mahtava; mutta mihin riittävät kolme päivää! Eihän voi olla mahdollista, että näkisi teidät pois ajettuina ilettävässä laivassa vietävän kurjan roistoväen kanssa etelään työhön, joka ensin kuolettaa sielun ja sitten ruumiin! Ethän sinä saata tehdä sitä minun ja Irenen tähden, ethän lemmikkini, sydänpäpyni, sinä et voi, et saa sitä tehdä! Olettehan te minun lapseni, minun pienet tyttäreni ja koko minun iloni, ja nyt tahtoisitte jättää minut yksikseni tähän häkkiin, sentähden että olette niin ylpeät!"

Tämän vahvan miehen oli mahdoton enää puhua ja hänen silmistään vierähti iso kyynelhelmi toisensa perästä hänen partaansa ja Klean käsivarrelle, mistä hän molemmin käsin piteli kiinni.

Myöskin tytön silmistä tulvasi kuuma kyynelvirta, kun hän

näki karaistuneen ystävänsä itkevän, mutta hän pysyi jäykkänä ja sanoi koittaen irroittaa kättänsä vanhuksen käsistä:

"Tiedäthän, isä, että monikin seikka kiinnittää minua tähän temppeeliin: siskoni, sinä ja portinvartijan pikku Philo. Minusta on tuntuva raskaalta, kauhean raskaalta, jättää teidät, mutta mieluummin tahdon sen ja kaiken muunkin kärsiä, kuin sallia Irenen ruveta Arsinoën tai mustakulmaisen Doriin sijaan valituslaulajaksi. Kuvaileppas mielessäsi tätä iloista lasta maalattuna ja rumennettuna parien jalkopäässä polviaan notkistelemassa, voivottelemassa ja valittelemassa teeskennellyin äänin ja vuodattamassa väkinäisiä kyyneleitä. Hänestä tulisi valhe, joka on lihaa ja luuta, hänelle itselleen inhoksi ja minulle, joka olen hänelle äidin sijassa, alituisesti kiduttavaksi syytökseksi! Mitä välittäisin itsestäni! Vähääkään huolimatta pukeutuisin jumalattaren vaatteisiin, antaisin viedä itseni parien luo, vaikeroisin ja valittelisin niin, että se tunkisi jokaisen kuulijan sieluun asti, sillä onhan sydämeni surun koti ja onhan se sellainen kuin sokean silmä, joka menettää sen kautta näkövoimansa, että siihen alinomaa vuotaa suolaisia kyyneleitä. Ja valituslaulut vielä huojentaisivatkin sieluani, joka on surua täynnä, kuin partaattensa yli tulvaileva puro; mutta mieluummin minä tahtoisin, että pilvi ijäksi pimentäisi minulta auringon, että sumu himmentäisi jokaisen tähdenkin, ja että musta savu pilaisi sen ilman, jota minun elääkseni pitää hengittämän, kuin että antaisin rumentaa siskoni ruumiin, pimentää hänen sielunsa ja muuttaa hänen heleän naurunsa valitushuudoksi ja hänen iloisen

lapsenmielensä synkäksi suruksi. Mieluummin tahdon lähteä täältä ja sinun luotasi menehtyäkseni vanhempineni kurjuuteen ja kuolemaan, kuin *sitä* nähdä, kuin sitä kärsiä."

Serapion painoi kuultuansa nämät sanat kätensä kasvojansa vasten, mutta Klea käänsi nopeasti hänelle selkensä ja astui syvään hengittäen huoneesensa päin.

Muulloin oli Irenellä tapana, kun hän kuuli siskonsa tulevan, kiiruhtaa häntä vastaan, mutta tänään ei kukaan tervehtinyt Kleaa, ja heidän huoneestaan, joka jo alkoi pimetä lähenevän yön hämärästä, hän ei heti löytänyt sisartansa, sillä tämä oli kyyristynyt huoneen nurkkaan, peitti kasvojaan molemmin käsin ja nyyhkytti hiljaa.

"Mikä sinun on?" Klea kysyi lähestyien huolestuneena itkevää, kumartui hänen ylitsensä ja koitti häntä nostaa seisomaan.

"Anna minun olla," Irene nyyhki, käänsihe rutosti puoleksi pois sisarestansa ja torjui kuin vastahakoinen lapsi hänen hyväilemisiänsä.

Kun Klea sitten häntä rauhoittaaksensa huolellisesti ja rakkaasti silitteli hänen hiuksiaan, niin hän hypähti seisomaan ja huusi kiivaasti kyynel silmissä:

"Minun on täytynyt muutamia hetkiä itkeä itkemistäni. Korinholainen Lysias on juhlakulkueen loputtua niin ystävällisesti minua puhutellut, mutta sinä, sinä et ensinkään minusta huoli ja jätät minut niin pitkäksi aikaa yksikseni tähän pölyiseen, ilettävään huoneeseen. En todellakaan pysy täällä kauvempaa, ja jos tahdotte minua täällä pidättää, niin pakenen

tästä temppeleistä, sillä muualla on valkoista ja mieluisaa, mutta
täällä on synkkää ja kolkkoa."

SEITSEMÄS LUKU

Memphiin linnoituksen valkean muulin sisäpuolella, jota bastioonit ja vallit ympäröivät, oli vanha kuninkaan palatsi, komea uudestaan savettu tiilirakennus. Sitä kaunistivat lukemattomat pihat, käytävät, huoneet, salit, verandamaiset, kirjaviksi maalatut, puiset lisärakennukset ja kauniit runsaspylväiset juhlarakennukset, jotka olivat kreikkalaista kuosia.

Rehevästi viheriöivät puutarhalaitokset ympäröivät sitä, ja koko joukko työmiehiä hoiteli kukkalavoja, siimekkäitä käytäviä, pensaita ja puita, piti lammikot puhtaina ja ruokki niissä olevia kaloja, vartioitsi eläintarhoja, joissa oli nähtävinä kaikenlaisia, nelijalkaisia eläimiä, aina raskaasti astuskelevasta norsusta kevytkulkuiseen antilopppiin saakka, ja suurissa määrin kaikista maista tuotuja lintuja.

Komeasti rakennetuista kylpysaleista nousi valkoista höyryä, koirankopeista kaikui kova-äänistä haukuntaa, ja pitkistä, avonaisista ratsutalleista kuului oritten hirnuntaa, kavion töminää ja marhaminnan helinää.

Eräs puoli-ympyrän muotoinen uusi rakennus, teatteri, liittäytyi vanhaan palatsiin, ja puistojen keskellä ja ulkopuolella niitä ympäröivää muuria kohosi useita suuria teltoja, jotka olivat henkivartioita, lähettiläitä, kirjureita ja muita, hovin ruokasaleissa palvelevia varten.

Sotamiesten hallussa oli suuri, kaupungin katujen ja kuninkaan linnan välillä oleva ala, jossa oli varjokkaiden pihojen sivulla vahtimiesten ja vankien huoneet. Muut sotilaat olivat teltoissa ihan varsinaisen palatsin muurin vieressä.

Aseiden kalske ja päälliköiden kreikkalaiset komentohuudot kaikuivat aina niihin huoneisiin saakka, joissa kuningatar asui, ja nämät huoneet olivat korkealla asemalla, sillä kuningatar asui kesä-aikaan mieluummin väljissä teltoissa. Nämät teltat olivat pystytetyt etelän leveälehtisten kasvien ja kokonaisten kukkivien pensaslehtojen varjoon, jotka kasvoivat kuninkaan palatsin tasaisella, marmorisilla kuvapylvästöillä yltäkyllin kaunistetulla katolla.

Yksi ainoa käytävä vei tähän ruhtinaallisella komeudella kaunistettuun, rauhalliseen asuntoon, johon yöt ja päivät virtaili vienoja tuulen viimoja, ja johon ei kukaan kutsumatoin saattanut tunkeutua häiritsemään kuningattaren rauhaa; sillä katolle vievään leveitten portaiden juurella oli vartioimassa muutamia veteraaneja, makedoonialaisia aatelisiä sotavanhuksia, jotka olivat kuningattarelle yhtä ehdottoman kuuliaisia kuin kuninkaallekin.

Tämä ylhäinen joukko päästettiin auringon laskiessa pois ja kuningatar kuuli heitä johtavan upseerin käskyn ja miekkoja sekä lattiaa vastaan kalisevien kilpien helinän, sillä hän oli astunut teltastaan ulos ja katseli länttä kohden, missä laskeutuva aurinko valeli keltaisia ja paljaita Libyan vuoria monine hautoineen ja ryhmittäin olevia pyramiideja

ihmeellisillä väreillänsä, jotka vähitellen punasivat ruusun karvaisiksi Memphiin laakson yli kaareilevalla taivaalla olevat kevyet hopeahattarat ja kultasivat niitten syrjät.

Kuningatar oli juuri astunut ulos nuoren kreikkalaisen naisen, hovijahtimestari Zenodotoksen valkoverisen tyttären Zoën kanssa, joka oli hänelle rakkain kaikista hänen kasvin- ja leikkikumppaleistaan, eikä tämä lännen viehättävän loistava näky häneen vaikuttanut, sillä pannen kätensä silmilleen varjoksi, ett'ei aurinko häntä häikäisisi, hän sanoi:

"Minnehän Corneliolainen on jäänyt! Kun me temppelin edustalla astuimme vaunuun, hän oli kadonnut, ja niin pitkälle kuin voin nähdä tietä Sokarin ja Serapiin alueelle päin, ei näy yhtään ajopeliä, ei hänen eikä Euleuksenkaan, jonka piti häntä seuraaman. On vähän epäkohteliasta, kun niin jäähyväisiä sanomatta poistuu, voisipa sitä melkein sanoa kiittämättömyydeksikin, koska olin luvannut hänelle kotimatalla kertoa veljestäni Euergeteestä, joka on tullut tänään päivällä, ja jota hän ei vielä tunne, koska Euergetes oleskeli silloin Kyrenessä, kun Publius Cornelius Scipio nousi maalle Aleksandriassa. Näetkö tuota mustaa varjoa tuolla kaukana Kakemin viinimäen luona? Se on ehkä hän! Ei vaan, sinä olet oikeassa, ne ovat vain lintuja, jotka lentävät tiheässä parvessa tien yli. Ethän sinäkään muuta näe? Etkö? Ja kuitenkin on meillä kummallakin nuoret ja terävät silmät. Minä olen utelias tietämään, mitenkä Euergetes on miellyttävä Publius Scipiota. Tuskin voipi löytyä kahta erilaisempaa olentoa kun he, ja

kuitenkin on heidän kummankin olennossansa jotakin yhteistä."

"He ovat kumpikin miehiä," Zoë keskeytti kuningattaren puheen ja katseli häntä sitten silmiin, ikäänkuin hän odottaisi valtijattarensa hyväksymistä sanoillensa.

"Niin he ovat," Kleopatra ylpeästi vastasi. "Veljeni on tosin vielä niin nuori, että hän tuskin vielä olisi päässyt poika-ikästä ja olisi vain nuorukaisena muitten efebien joukossa, joll'ei hän olisi kuninkaan poika, vaan ei hän kuitenkaan edes vanhojen joukosta löydä ketään, joka voittaisi hänet tahdon lujudessa ja rivakassa toiminnassa. Hän oli jo ennenkuin minä tulin Philometorin puoliseksi, riistänyt itselleen Aleksandrian ja Kyrenen, jonka oikeastaan piti kuuluman minun puolisolteni, vanhimmalle meistä kolmesta, eikä hän siinä tehnyt ensinkään veljellisesti, ja olisi meillä paljon muitakin syitä vihata häntä, mutta kun näin hänen kolmen neljänneksen vuoden perästä, niin minun täytyi unhottaa kaikki ja tervehtiä häntä, ikäänkuin tuo nuori titaani, joka ei kummastuttaisi ketään, jos hänen kerran onnistuisi nostaa Pelion Ossa vuorelle, olisi tehnyt pelkkää hyvää minulle ja veljellensä, joka nyt on Pharaonisuvun ja meidän huonekuntamme tavan mukaan minun puolisoni. Kyllähän minä tiedän, kuinka raju hän useinkin on, kuinka suunnattoman hillitön ja määrätön, mutta helposti annan hänelle anteeksi, koska minunkin suonissani virtailee tulista verta ja koska suvulla, joka on synnyttänyt hänen liiallisuutensa, on voimaa, puhdasta ja pontevaa voimaa. Juuri sellaista ytimekästä voimaa me ihmettelemme etenkin miehissä, koska se on ainoa lahja,

jota jumalat ovat meille antaneet niukemmassa määrässä kuin heille. Elämä tosin muuten hillitsee tulvailevia virtoja, mutta minä epäilen, onko sen onnistuva tehdä sitä hänen myrskyiselle kululleen. Hänen laatusensa käyvät aina rivakasti eteenpäin ja pysyvät lujina loppuun saakka, joka hänet varmaankin kerran äkki-arvaamatta yllättää, ja sellainen rajua vesi on minusta mieluisempi kuin tasangolla virtaileva kapea joki, joka ei tee kellenkään pahaa ja joka oikein kauvan elääksensä hälvenee suohon. Hänelle jos kenellekään pitää antaman hänen melunsa anteeksi, sillä yhtä määrättömät ja hämmästyttävät kuin hänen vikansa tai, suorin puhein, hänen paheensa, ovat myöskin veljeni suuret, sekä vanhaa että nuorta kummastuttavat ominaisuudet, jos hän vain tahtoo. Ja kuka Kreikkalainen tai Egyptiläinen voittaisi hänet hengen terävyydessä ja jänteveydessä?"

"Sinä saatatkin hänestä ylpeillä," Zoë vastasi. "Niin korkealle kuin

Euergetes ei itse Publius Scipiokaan saata lentää."

"Mutta senpä vuoksi puuttuukin Euergeteeltä Corneliolaisen lujaa, rauhallista varmuutta. Miehen, jossa on näiden molempien hyvät ominaisuudet yhdistettyinä, ei luullakseni tarvitse väistyä jumalankaan tieltä."

"Semmoinen olisi ainoa täydellinen meidän puuttuvaisten kuolevaisten joukossamme," Zoë vastasi. "Mutta jumalatpa eivät saata kärsiä ketään täydellistä ihmistä, koska heille sen kautta tulisi se vastenmielinen rasitus, että heidän täytyisi kilpailla omien luomiensa kanssa."

"Tuolla tulee kuitenkin joku, jossa ei ole mitään laittamista," huudahti nuori kuningatar rientäen komeasti vaatetettua, vanhan puolista rouvaa vastaan, joka toi hänen lastansa, vaaleata, kaksivuotiasta poikaa.

Hellästi mutta samalla rajusti ja kiivaasti hän tarttui pienokaiseen, ottaaksensa sen käsivarrellensa; mutta hento lapsi, joka hänelle ensin oli hymyillyt, pelästyi, käänsihe pois päin hänestä ja koetti kätkeä kapeita kasvojansa ylhäisen hoitajattarensa vaatteisin, joka kietoi kätensä hänen ympärillensä.

Kuningatar laskeutui heti polvilleen, tarttui pojan hartioihin ja koetti ensin hyväilysonoilla ja sitten väkisin saada häntä päästämään irti vaatepoimuista, joilla hän peitti kasvojaan, ja kääntymään häneen päin; mutta vaikka rouva, joka oli ollut myöskin pojan imettäjä, ystävällisesti puhuttelemalla häntä auttoi, niin tuskastunut lapsi alkoi kuitenkin itkeä ja sitä ankarammin vastustaa äitinsä hellyyden osoituksia, mitä innokkaammin tämä koki saada häntä itsellensä.

Vihdoin hoitajatar nosti nuoren prinssin korkealle ja tahtoi antaa hänet hänen äidilleen, mutta silloin muuttui niskoittelevan lapsen itku kova-ääniseksi parkumiseksi, ja hän kietoi suonenvedon tapaisesti pienen käsivartensa imettäjänsä kaulan ympäri.

Kun äiti juuri jokseenkin taitamattomasti taisteli lapsensa itsepäisyyttä vastaan, kuului pyörien jyrinää ja kavion kopinaa palatsin pihasta, ja tuskin kuningatar oli sen kuullut, kun hän

jo kääntyi huutavasta pojastansa, kiiruhti katon reunalle ja huusi Zoëlle:

"Publius Scipio tulee! Aika on jo hyvin täpärällä, minun pitää pukeutua pitoihin. Eikö tuo ilkeä lapsi vieläkään tahdo kuulla? Vie pois se, Praksinoa, ja muista se, että olen sinuun tyytymätöin! Sinä vieroitat minusta oman lapseni, voittaaksesi tulevan kuninkaan puolellesi. Se on joutavaa tahi osoittaa ainakin, että sinä olet taitamaton ja ett'et ole kykenevä siihen toimeen, joka sinulle on uskottu. Imettäjän velvollisuuden olet täyttänyt, mutta minä olen etsivä ja löytävä toisen hoitajan lapselleni. Ei mitään vastustusta. Ei mitään kyyneleitä; minä olen jo kyllin kuullut lapsen parkumista!"

Lausuttuansa nämät kovat ja kiivaat sanat, hän käänsi selkensä kuten kivettyneenä seisovalle Praksinoalle, joka oli ylhäisen makedoonialaisen aatelismiehen puoliso, ja astui telttansa, jonne juuri oli asetettu muutamia monihaaraisia lamppuja pienille somatekoisille pöydille palamaan.

Nämät, niinkuin kaikki muutkin kuningattaren tellassa olevat kapineet, olivat hohtavaa norsunluuta, joka näytti erittäin kauniilta taivaansinisen, hopealiljoilla ja tähdillä ommellun telttakankaan ja tiikerintaljojen rinnalla, millä patjat ja villaiset valkeat, sinisellä meanderilla reunustetut lattiamatot olivat peitetyt.

Kiivaasti kuningatar heittäytyi vaatetuspöytänsä edessä olevalle istuimelle, katseli niin kauvan peiliin, kuin hän olisi ensi kerran nähnyt kasvonsa ja vaalean punaiset hiuksensa, ja

sanoi sitten kääntyen puoleksi Zoë'en, puoleksi Atheenalaiseen lemmikkineitsyesensä, joka muitten palvelijatarten kanssa seisoi hänen takanansa:

"Oli hulluutta, että värjäsimme tumman tukkani vaaleaksi; olkoon nyt sellaisena kuin se on, sillä Publius Scipio, jolla ei ole vihiäkään meidän keinoistamme, pitää tätä väriä harvinaisena ja kauniina eikä hänen tarvitse tietää, mistä se on sellaiseksi tullut. Tuota kotkanpäällä kaunistettua hiuskoristetta, johon pukeutuneena ollessani kuningas minusta enimmin pitää, Lysias ja Roomalainen pitävät barbarimaisena, ja siksi sitä kutsuu jokainen, jolla ei ole Egyptiläisten kanssa mitään tekemistä. Mutta eihän joukossamme tänä iltana ole Egyptiläisiä, ja senpä tähden tahdonkin panna päähäni safiirirypäleillä kaunistetun kultatähkäisen seppeleen. Luuletko, Zoë, siihen sopivan sen läpi näkyvän silkkivaatteen, joka eilen tuli Kos'ista. Mutta en kuitenkaan pane sitä päälleni, sillä se on kudottu liian hienoksi eikä se ensinkään peittäisi mitään, ja minulta puuttuu juuri nyt tarpeellista täyteläisyyttä. Suonet näkyvät taas kaulassani, kyynärpäät käyvät niin suipoiksi, ja minä olen tullut kevyemmäksi. Se tulee noista alituisista vihastumisista, mielenliikutuksista, suruista ja huolista. Miten minun taas eilenkin täytyi nousta neuvostossa, sillä puolisoni antoi vaan aina myöden, suostui ja tahtoi olla myöntöväinen. Silloin kun pitää kieltämän, silloin minun täytyy astua esiin, vaikka minusta onkin sängen vastenmielistä, että minun aina pitää ottaman omille niskoilleni se viha, jota toiveissaan

pettyminen ja kielto herättävät, ja josta syystä minua pidetään kovana ja sydämettömänä; ja tämän kaiken teen voidakseni tahramattomana säilyttää puolisolteni tuota hiukan epäiltävää kunniaa, että hän muka on lempein ja ystävällisin kaikista miehistä ja ruhtinaista. Sekin, että poikani on niin itsepäinen, tuottaa mieltä häiritseviä kohtauksia, mutta on se sittenkin parempi, kuin että Philopator heittäytyisi kaikkien syliin. Poikien kasvatusta on etenkin siinä, että heitä opetetaan kieltämään. Suostunhan itsekin usein siihen, mihin minun ei pitäisi, mutta minä olen nainen, ja me näytämme myöntyväisinä ollessamme kauniimmilta kuin vastustellessamme, ja mikä olisi meille tärkeämpää kuin se, että olemme kauniita? Otetaan vaan tämä vaalean sininen puku ja pannaan sen yli kultalanka-verkko, jossa on safiireja solmuissa. Se soveltuu hyvin pääkoristeeni kanssa. Vedä varovasti kammallasi, Thaïs, sinä kosketat oikein kipeästi! Minä en saa enää lörpötellä. Zoë, annappas tuo kääry tuolta, minun pitää hiukan koota ajatuksiani, ennenkuin lähdän pitoihin miesten kanssa keskustelemaan. Kun on käyty kuolleitten alueella ja Serapiin luona ja kun on muisteltu sielumme kuolemattomuutta ja sen tulevaista kohtaloa, niin luetaan halukkaasti vielä kerran, mitä tuo herttaisin kaikista herttaisista ajattelijoina tietää sanoa senlaatuista asioista. Tuosta saat aloittaa, Zoë!"

Kleopatran suosikki viittasi toimetointa palvelijatarta vetäytymään pois, istuutui vastapäätä kuningatarta olevalle matalalle patjalle ja alkoi selvästi ja harjaantuneella äänellä

lukea, eikä mikään häntä siinä häirinnyt, paitse koristeiden helinä, kalliitten kangasten kahina, kristallimaljoihin kaadetun öljyn ja hajuveden tipahteleminen, kuningatarta koristelevan tytön lyhyet ja hiljaiset kysymykset ja Kleopatran yhtä lyhyet ja hiljaiset vastaukset.

Kaikki muut varmaankin kaksikymmentä nuorempaa naista, joilla ei ollut tekemistä kuningattaren kanssa ja jotka seisoivat joukottain avaran teltan seinustalla tahi istuivat lattialla olevilla patjoilla, odottivat niin liikahtamatta sitä hetkeä, jolloin heidänkin vuoronsa tulisi tehdä jokin palvelus, kuin olisi noita lumoussanallaan heidät loihnut. Ainoastaan silmillään ja hiljaisilla sormiliikenteillä he keskustelivat, sillä he tiesivät, ett'ei kuningatar sallinut häiritä itseänsä silloin, kun hänelle luettiin, ja ett'ei hän paljon arvellut paiskatessaan pois luotansa kaiken, mikä häiritä hänen toiveitaan ja halujaan, niinkuin likistävän kengän tai katkenneen kielen.

Hänen kasvojensa piirteet olivat säännöttömät ja terävät ja hänen poskipäänsä ja huulensa, joiden takaa lumivalkeat, mutta harvat hampaat loistivat, olivat liiaksi jännitetyt, mutta sill'aikaa kun hän oli pitänyt voimakasta ymmärryskykyänsä vireillä ja loistavin silmin, jotka näyttivät tietäjän silmiltä, ja suu puoleksi avoinna, kuunnellut Platon sanoja, niin joku selittämätöin, hieno sulouden loiste, joka näytti tulevan paremmasta, korkeammasta maailmasta, ympäröitsi häntä, ja silloin hän oli paljoa kauniimpi kuin nyt, kun hän oli valmiiksi koristeltuna ja Zoë oli pannut Platon pois kädestään, ja kun häntä ympäröivät naiset oikein

tuhlaamalla tuhlailivat hänelle äänekkäitä imarrussanojaan.

Kleopatra rakasti sitä, että häntä niin innokkaasti ylisteltiin ja, hänen nauttiaksensa oikein useiden ihmettelyä, piti häntä koristeltaissa vaatetuspöydän ääressä olla suuri joukko naisia. Kaikin puolin pidettiin hänen ympärillään peilejä, poimut aseteltiin paremmin ja jalokivillä kaunistetut sandaalien nauhat vedettiin kiinni.

Kuka ylisteli hänen kutriensa kiharuutta, kuka taas hänen vartalonsa solakkuutta, nilkkaluittensa hentoutta ja lapselle sopivien käsiensä ja jalkojensa pienuutta.

Eräs tyttö huomautti toiselle, mutta kyllin kovaa, jotta kuningatar saattoi sen kuulla, hänen silmiensä loistoa, joka muka oli kirkkaampi kuin hänen otsallaan ja kaulallaan olevien safiirien vesi, ja Ateenalainen neito Thaïs vakuutti, että Kleopatra oli tullut vahvemmaksi, sillä hänen kultaista vyötänsä oli tänään ollut paljoka vaikeampi vetää kiinni, kuin kymmenen päivää sitten.

Sitten kuningatar viittasi, Zoë heitti hopeakuulan somatekoiseen, samasta metallista tehtyyn maljaan, ja pian sen jälkeen kuului teltan ovelta henkivartijain askeleita.

Kleopatra astui ulos, loi pikaisen silmäyksen pikipannuilla ja tulisoihduilla kirkkaasti valaistulle katolle ja tummien lehvien välistä valkoisina hohtaviin, marmorisiin kuvapatsaisiin ja läheni sitten katsomatta edes siihen teltaan päin, missä hänen lapsensa lepäsivät, kantotuolia, jonka nuoret makedoonialaiset aatelismiehet olivat kantaneet ja asettaneet katolle.

Zoë ja Atheenalainen Thaïs tukivat häntä, kun hän nousi kantotuoliin, ja hänen leikkikumppalinsa, palvelijattarensa ja muut läheisistä teltoista tänne rientäneet naiset muodostivat hänen tiensä kummallekin puolelle aituun ja puhkesivat kovaäänisiin ihmettelyn ja ihastuksen huudahduksiin, kun heidän valtijattarensa leijaili korkealla kantajiensa olkapäillä heidän ohitsensa.

Timantit loistivat kirkkaina Kleopatran viuhkaimen kädensijassa, kun hän nyökkäsi hovinaisilleen tuolla armollisella ystävällisyydellä, joka muistuttaa tervehdittyä siitä, kuinka paljoa alempana hän on tervehtijää. Jokainen hänen kätensä liike oli kuninkaallisen ylpeä ja tarkoin määrätty, mutta hänen silmistänsä loisti vapaasti ja kirkkaasti nuoren naisen kauniisti laitetun puvun mielihyvä, iloitseminen omasta itsestään ja hauskojen juhallisten hetkien odotus.

Jo kantotuoli katosi leveitten, katolta vievien portaitten ovesta, ja Athenalainen Thaïs huokasi hiljaa ja ajatteli itsekseen: "Jospa sinäkin kerran saisit tuollaisessa monivärisenä kimaltelevassa somassa näkinkengässä liidellä niinkuin jumalatar halki ilmojen, kauniitten nuorukaisten kantamana, ympärilläsi kuullen pelkkää ylistystä ja riemua! Tuolla taivaalla kiittää yhä kasvava Selene kylmänä ja äänetönnä mitättömien tähtien ohitse, ja samoin hän riensi soihdunkantajineen purpuraan puettuna näiden kaikkien telttain välillä olevien liekkien ja tulien ja meidän raukkojen ohitsemme pitoihin, ja millaisiin pitoihin, millaisten vieraitten pariin! Kaikki täällä ylhäällä riemuelivat hänelle, ja minusta

tuntui siltä, kuin olisi tuolla alhaallakin kylmien marmorikuvien joukossa Zenon vakavat kasvot avanneet suunsa ja huudahtaneet hänelle hyväilysanan. Ja kuitenkin olisi Zoë ja valkoverinen Lysippa ja Demetriuksen mustakutriset tyttäret ja minäkin, mitätön olento, kauniimmat kuin hän, jos mekin voisimme kaunistella itseämme vaatteilla ja jalokivillä, joihin kuninkaat mielellään möisivät valtakuntansakin, jos mekin, niinkuin hän, Aphroditen tavoin saisimme valtijattarena istua näkinkengän kuoressa, joka liikkuu smaragdinvihreässä lasivirrassa, kuin häälyisi se keskellä merta, jos meidänkin jalkaimme alla olisi helmillä ja turkooseilla kaunistettuja delfiinejä, ja jos meidänkin hiuksissamme liehuisi strutsin sulkia kuten hopeahattaroita, jotka kauniina kevätpäivinä koristavat Athenan ihanata taivasta. Minulle vasta se läpinäkyvä vaate sopisi, jota *hän* ei uskaltanut pitää! Oi jospa sentään olisi totta, mitä Zoë eilen luki, että ihmissielut ovat yhä uusissa muodoissa määrättyt vaeltamaan maan päällä! Ehkäpä silloin minunkin sieluni tulisi kerran jossakin kuninkaan lapsessa maailmaan! Prinssiksi en kuitenkaan tahtoisi tulla, sillä häneltä vaaditaan niin paljon, mutta kyllä prinsessaksi. Miten ihmeen ihanaa se sentään olisi!"

Paljon sellaista Thaïs uneksi, sill'aikaa kun Zoë oli kuninkaan teltan edustalla hiljaisessa, innokkaassa keskustelussa tätinsä, prinssi Philopatorin korkeimman hoitajattaren kanssa.

Ruhtinaallisen lapsen imettäjä kuivasi tuon tuostakin silmiään ja sanoi nyyhkien katkerasti:

"Oman pienokaiseni, muut lapseni, puolisoni ja kauniin

Aleksandriassa olevan talomme olen jättänyt antaakseni rintani prinssille ja kasvattaakseni häntä. Onneni, vapauteni, öitteni levon olen uhrannut kuningattaren ja tämän pojan tähden. Kuinka tämä kaikki minulle palkitaan! Ikäänkuin olisin palkattu piika enkä jalosukuisen miehen tytär ja vaimo, tämä, joka on vielä puoleksi lapsi, sillä tuskin hän on vielä yhdeksäntoista vanha, julistaa joka kymmenes päivä minut viraltani sinun ja lemmikkiensä läsnä-ollessa, ja minkä tähden? Sentähden että hänen poikansa suonissa virtailee hänen sukunsa hillitöntä verta ja sentähden, ett'ei lapsi tahdo kiittää syliin äidille, joka päiväkausiin ei käy häntä katsomassa ja joka vain joutohetkinään, päästyänsä muista oikeuksistaan vapaaksi, pitää hänestä huolta. Ruhtinaat osoittavat suosiota ja epäsuosiota oikeudenmukaisesti vain niinkauvan, kuin he ovat lapsia. Pienokainen ymmärtää varsin hyvin, minkä arvoinen minä hänelle olen ja minkä Kleopatra. – Jos mieleni tekisi menetellä pahoin lapsen kanssa, niin kyllä pian olisi tapahtunut tämän äidin tahto, äidin, joka hänen ei pitäisi olla. Niin raskasta kuin minun onkin, – rohkenenhan sen sanoa, – jo nyt jättää tämä heikko lapsi, joka on niin lujasti kiintynyt minun sieluuni kuin hän olisi omani, ja lujemminkin, paljoa lujemmin, niin teen sen kuitenkin tällä kertaa senkin vaaran uhalla, että Kleopatra syöksee meidät, minut ja puolisoni, onnettomuuteen, niinkuin monet muutkin, jotka ovat rohjenneet vastustaa hänen tahtoansa."

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.